

Secretariaat:
Provinciehuis van Zuid-Holland (Gebouwdeel 5B1)
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T : 070-4418019
M : 06-18309850
E : m.zuurmond@pzh.nl

Provincialeweg 43 nr. 102,
3316 ES Dordrecht

T 078 - 654 08 35
E info@kiltunnel.nl
I www.kiltunnel.nl

IBAN NL87BNGH0285024655
K.v.K. 54377366
B.T.W. NL.00.40.79.851.B01

Aan Provinciale Staten
Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

Info : M. Zuurmond
Briefnr. : U2017-012
Datum : 10 april 2017
Bijlagen : 2

Betreft : concept Jaarstukken 2016
ontwerpbegroting 2018

Hierbij doen wij u toekomen

- ter kennisname:
de concept Jaarstukken 2016, bevattende het Jaarverslag en de Jaarrekening
(met verwijzing naar het gestelde in artikel 58 van de Wet gemeenschappelijke regelingen)
- voor naar voren brengen van uw zienswijze:
de ontwerpbegroting 2018
(met verwijzing naar het gestelde in artikel 59 van de Wet gemeenschappelijke regelingen en
artikel 31 van de Gemeenschappelijke regeling voor het Wegschap Tunnel Dordtse Kil)

Het Algemeen Bestuur zal worden verzocht om de Jaarstukken en de Begroting vast te stellen tijdens
de vergadering op 9 juni 2017.

Het Dagelijks Bestuur,
Secretaris

Ir. M.M.K. Zuurmond

Wegschap

Tunnel Dordtse Kil

Jaarstukken 2016

Concept jaarstukken

Verantwoordingsjaar 2016

Inhoud

1.	Directieverslag	4
1.1	Personeel en organisatie	4
1.2	Automatisering	7
1.3	Arbeidsomstandigheden	9
1.4	Onderhoud	11
1.5	Tunnelveiligheid en rapportages	16
1.6	Verkeer	19
1.7	Overig	21
2.	Jaarverslag	22
2.1	Programmaverantwoording	22
2.2	Paragrafen	25
3.	Jaarrekening	36
3.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	36
3.2	Overzicht van baten en lasten	38
3.2.1	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	39
3.2.2	Overzicht van incidentele baten en lasten	42
3.2.3	Overzicht aanwendungen onvoorzien	42
3.2.4	Overzicht van structuur mutatie in de reserve	42
3.2.5	Rechtmatigheidsanalyse	42
3.3	Balans per 31 december	43
3.3.1	Toelichting op de balans	44
3.4	EMU-saldo	47
4.	Controleverklaring	48
5.	Bijlagen	52
5.1	Staat van activa	52
5.2	Staat van leningen	53
6.	Vaststelling	54

Leeswijzer

Voor u liggen de concept jaarstukken over het verantwoordingsjaar 2016.

De jaarstukken bestaan uit het directieverslag, het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen. In het directieverslag worden de ontwikkelingen in het verantwoordingsjaar behandeld. Het jaarverslag bestaat conform de BBV¹ voorschriften uit de programmaverantwoording en de financiële paragrafen. Ten slotte worden in de jaarrekening het overzicht van baten en lasten, de balans en de toelichting daarop weergegeven.

1. Directieverslag

1.1 Personeel en organisatie

1.1.1 Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling en Uitwerkingsovereenkomst (CAR-UWO)

Bepaald is dat de gemeentelijke rechtspositie van de gemeente Dordrecht wordt gevolgd. Hierin hebben in 2016 een aantal mutaties plaatsgevonden. Allereerst is er een nieuwe cao overeengekomen die loopt van 1 januari 2016 tot 1 mei 2017. Hierin is een salarisverhoging overeengekomen van 3,0 % per 1 januari 2016 en 0,4% per 1 januari 2017. Daarnaast is op grond van de cao 1-1-2013 tot 1-1-2016 per 1-1-2016 een geheel vernieuwd beloningshoofdstuk van kracht geworden.

1.1.2 Gemeenschappelijke regeling voor het Wegschap Tunnel Dordtse Kil

In het najaar van 2015 is de tekst van de gemeenschappelijke regeling, na een uitgebreide review op onder meer actualiteit en verwijzingen, afgestemd op de vigerende wetgeving op de gemeenschappelijke regelingen. In het najaar van 2016 is deze tekst door raden en staten beoordeeld en op 12 december 2016 geplaatst in de Staatscourant waarmee de nieuwe gemeenschappelijke regeling is vastgesteld.

1.1.3 Mandatering

Aansluitend op het reviewen van de gemeenschappelijke regeling is ook het Mandaatbesluit Directeur van 13 december 2012 beschouwd en geactualiseerd. Dit heeft geleid tot het “Besluit tot vaststelling van het besluit mandaat, volmacht en machtiging”, wat in juni 2016 door het bestuur is vastgesteld.

Aanpassing van de mandaatbesluiten van de penningmeester en de secretaris alsmede aanpassingen in de financiële verordening, de controleverordening en het financieringsstatuut zijn eveneens geïndiceerd.

1.1.4 Autorisaties

Mede naar aanleiding van een door Deloitte uitgevoerde IT-audit en daaruit volgende adviezen is een aantal interne procedures verder geformaliseerd. De omvang van de organisatie en het verloop van medewerkers noodzaakte niet tot het vastleggen van procedures en autorisaties die “als logisch” werden beschouwd. Echter in de rapportage van een uitgevoerde IT-audit werd dit als risicovol beschouwd.

¹ Besluit Begroting en Verantwoording

1.1.5 Interim-controle accountant

Sinds de huidige organisatieopzet (2012) wordt in het najaar een interim-controle door onze accountant uitgevoerd. De interim-controle voor 2016 is op 18, 19 en 20 oktober door medewerkers van Deloitte uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Deloitte had geen bevindingen over hetgeen is gecontroleerd.

De jaarrekening is in week 8 van 2017 gecontroleerd. Het resultaat van deze controle, het accountantsverslag, is separaat aan dit jaarverslag naar het bestuur verzonden. De controleverklaring is in de jaarstukken opgenomen.

1.1.6 Bezetting tolplein

Voor een optimale en verantwoorde bemensing van het tolplein wordt gebruik gemaakt van de diensten van Tempo Team Uitzenden. Begin 2014 zijn er Europese aanbestedingsrichtlijnen vastgesteld die per 1 juli 2016 in de Aanbestedingswet 2012 geïmplementeerd zijn. Dit heeft onder andere tot gevolg dat voor de plaatsing van personeel (inhuur) het gewone Europese aanbestedingsregime van toepassing is geworden.

Echter, begin april 2016 heeft de Kiltunnel een opdracht met betrekking tot het leveren van flexibele arbeidskrachten gegund aan Tempo Team Uitzenden, voor de periode van twee jaar, met twee maal de optie voor een verlenging met 1 jaar.

1.1.7 Vorming en opleiding

Het groeiende verkeersaanbod op het tolplein brengt met zich mee dat er ook meer klanten zijn die zich op een vervelende kunnen wijze gedragen. Om de tolbeambten tools te geven om met deze klanten om te gaan is in 2015 een training "klantgerichtheid" opgestart. Deze training is in het voorjaar van 2016 afgerond. In de training is ook stil gestaan bij de eigen houding ten opzichte van klanten en de reacties die dit met zich mee kan brengen.

Verder hebben er coachingsgesprekken plaats gevonden en zijn de opleidingen Vertrouwenspersoon, Exel en Financieel Management gevolgd. Voorts zijn de jaarlijkse herhalingstrainingen voor de bedrijfshulpverleners doorlopen.

Met de implementatie van de vernieuwde tolcentrale is een aantal wijzigingen geïmplementeerd in de bediening van de kassa's. De tolbeambten zijn hierover tijdig voorgelicht.

1.1.8 Individueel Keuze Budget (IKB) per 01-01-2017

De zelfstandige regelingen inzake de vakantietoelage (8%), de eindejaarsuitkering (6%), de levensloopbijdrage (1,5%) en het bovenwettelijk verlof van 14,4 verlofuren (0,8) (voor deeltijders naar rato) worden verplaatst en vormen tezamen het IKB. Totaal 16,3%.

Alle medewerkers krijgen vanaf 2017 een individueel keuzebudget. Het budget wordt in de loop van het kalenderjaar opgebouwd in gelijke maandelijkse delen. Naast de mogelijkheid om dit budget flexibel op te nemen kan dit geld ook aangewend worden voor de besteding aan verschillende doelen, b.v. aankoop verlof uren, opleiding die niet door de werkgever wordt vergoed, vakbondscontributie.

In 2016 is aandacht besteed aan de regelgeving hieromtrent en voorbereiding van de implementatie per 1 januari 2017.

1.1.9 Alerteringsmatrix

De tijd dat terrorisme ver van ons was is inmiddels historie. Terrorisme en dreiging daartoe staat bij de Kiltunnel prominent op de agenda. Samen met de NCTV en de Nationale Politie zijn fysieke en organisatorische maatregelen afgesproken die uitgevoerd worden in geval van een terroristische dreiging die specifiek gericht is op de sector.

TERRORISMEBESTRIJDING	DREIGINGSNIVEAUS	Datum 11-07-2016
DREIGINGSNIVEAU KILTUNNEL	✓	BASISNIVEAU
		LICHTE DREIGING
		MATIGE DREIGING
		HOGE DREIGING
DREIGINGSNIVEAU LANDELIJK <small>(PER 11-07-2016 IS EEN NIVEAU TOEGEVOEGD: AANZIENLIJK)</small>		MINIMAAL
		BEPERKT
		AANZIENLIJK
	✓	SUBSTANTIEEL
		KRITIEK

1.1.10 ISAC tunnels

Zorgelijk zijn de ontwikkelingen op het gebied van cybercriminaliteit. Met de IT-audit is hier ook aandacht aan besteed. Op initiatief van de NCTV² is voor de sector tunnels, in navolging van andere sectoren, een ISAC³ tunnels opgericht waaraan ook de Kiltunnel deelneemt. In ISAC worden gezamenlijk maatregelen bedacht en afgesproken die cybercriminaliteit moeten bemoeilijken. In het voorjaar 2017 zal de werkgroep hierover een handig boekje omtrent maatregelen en tips onder de leden uitbrengen

1.1.11 Overleg Niet Rijkstunnels (NRT)

Van vele wegtunnels in Nederland is Rijkswaterstaat eigenaar en tunnelbeheerder. Daarnaast is een groot aantal wegtunnels in eigendom van andere overheden zoals provincies en gemeenten. Deze tunnelbeheerders zijn georganiseerd in het overleg "Niet Rijkstunnels". Evident dat ook de Kiltunnel in dit overleg deelneemt, zowel op directeuren niveau als op uitvoeringsniveau. In met name het uitvoeringsoverleg wordt vooral ervaring gedeeld, vakkennis geborgd en worden de ontwikkelingen omtrent regelgeving op de voet gevolgd.

² Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

³ Information Sharing and Analysis Centre

1.2 Automatisering

1.2.1 Upgrade tolcentrale

Vanaf het voorjaar is gewerkt aan de engineering voor het upgraden van de tolcentrale. Er is hierbij zeer frequent overleg geweest tussen de engineers en de gebruikers. Het e.e.a. heeft er toe geleid dat de vernieuwde tolcentrale nog meer tegemoet komt aan de wensen van de gebruikers. Voorts zijn de overzichten die door de tolcentrale gegenereerd worden verder geüniformeerd.

De vernieuwde tolcentrale is sinds december 2016 operationeel. Belangrijk punt van aandacht waren de historische gegevens. Uiteraard moeten deze ook door de vernieuwde centrale verwerkt kunnen worden.

Een punt van zorg was de testomgeving en de gefaseerde daadwerkelijke implementatie van de vernieuwde software. Om deze zorg het hoofd te bieden is speciaal hiervoor een testtool ontwikkeld en aangeschaft, waarmee nagenoeg alle voorkomende situaties getest zijn alvorens daadwerkelijk tot implementatie werd overgegaan. Bijkomend voordeel van deze testomgeving is dat deze ook ingezet kan en zal worden bij toekomstige mutaties.

1.2.2 IT-audit

In het 2^e kwartaal van 2016 is gehoor gegeven aan het advies van de accountant voor het uitvoeren van een IT-audit tijdens de engineering van de nieuwe tolcentrale. De audit is uitgevoerd door Deloitte Risk Advisory BV en heeft zich gericht op de deelgebieden datacenter & netwerk, informatiebeveiliging en wijzigingsbeheer. In de rapportage hieromtrent zijn 13 aanbevelingen/adviezen opgenomen waarbij aan 7 adviezen een hoge prioriteit is toegekend. Uiteraard is zo veel als mogelijk opvolging gegeven aan de uitgebrachte adviezen.

1.2.3 Online backup

Het veiligstellen van actuele en historische data heeft hoge prioriteit. Ook Deloitte heeft hier in haar rapportage n.a.v. haar IT-audit op gewezen. Ondanks dat er al een aantal maatregelen voor het borgen van data als standaard waren geïmplementeerd, heeft Deloitte gewezen op de mogelijkheden en de “winst” van een backup voorziening “buiten de deur”.

Met de automatisering is in het najaar onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en is een overeenkomst gesloten waarin een backup voorziening “op afstand” op een zogenaamde shared server is geregeld. Dit betekent onder andere dat van alle data, zowel van de tolcentrale als van kantoorautomatisering, 3 keer per etmaal een backup wordt gemaakt die 90 dagen bewaard blijft.

1.2.4 Telecards

Er zijn ca. 80.000 telecards in omloop en de belangstelling voor de telecard is nog steeds erg groot: maandelijks worden er ca. 300 telecards uitgegeven. Omdat het geautomatiseerde proces van tolheffing is gebaseerd op de telecard, is dit een mooie trend. Minder mooi was het bericht (in 2014) dat de producent met de productie van de telecard ging stoppen.

Door nog tijdig een bulk telecards aan te schaffen -voordat met de productie werd gestaakt- is tijd gecreëerd om naar een alternatief te zoeken.

Inmiddels is dit gevonden bij een andere fabrikant die in staat is een overeenkomstig type telecard te produceren. Van dit vervangend type telecard is, als duurproef, ca. 200 stuks in omloop gebracht alvorens bij deze producent een grote hoeveelheid nieuwe kaarten te bestellen. Tot nog toe zijn geen klachten ontvangen over deze 200 telecards.

1.2.5 Website

De website van de Kiltunnel is voorzien van alle noodzakelijke informatie die onze klanten zouden moeten weten wanneer zij (voor de eerste keer) gebruik maken van de Kiltunnel. Echter gebleken is dat voor een groot aantal (nieuwe) klanten de website onbekend is. Inmiddels wordt op iedere bon die door de tolbeambte wordt afgegeven ons webadres geprint. Hopelijk leidt dit tot meer bekendheid van onze website.

1.2.6 Contactloos betalen

De meeste tijd op het tolplein gaat verloren aan het betalen met een pinpas. Het intoetsen van de pincode door de klanten neemt veel tijd in beslag. In het vroege voorjaar zijn contactloze pinterminals aangeschaft. Klanten die in bezit zijn van een RFID⁴ bankpas kunnen nu bij de tolbeambte contactloos betalen. Dit werkt gemakkelijker bij de afhandeling van een passage, waardoor de wachtrijen in de spitsuren verkort zijn.

Thans wordt nog onderzocht of alle tolstraten voorzien kunnen worden van een vaste terminal voor contactloos betalen.

⁴ Radio-frequency identification

1.3 Arbeidsomstandigheden

1.3.1 Inleiding

In algemene zin is de werkgever verantwoordelijk voor het welzijn van haar medewerkers op de werkplek. Het management is voortdurend alert op het voorkomen van gevaarlijke situaties en mogelijke verbeteringen op de werkplek.

De preventiemedewerker (tevens stafmedewerker) houdt zich bezig met veiligheid en gezondheid op de werkplek. Zij faciliteert bij c.q. coördineert de totstandkoming van het plan van aanpak naar aanleiding van de in 2015 gehouden RI&E⁵ en bewaakt de uitvoering daarvan.

1.3.2 Veiligheid

In het kader van veiligheid is het tolplein in 2016 voorzien van extra verlichting en camera's. Medewerkers werden een aantal malen verrast door onbekende personen die zich nabij kantoor of tolplein ophielden.

De tolbeambten kunnen nu nog meer dan voorheen met de camera's de omgeving verkennen of een dreigende situatie herkennen, alvorens zij - bijvoorbeeld tijdens einde dienst - hun werkplek verlaten.

1.3.3 Arbeidsmiddelen

Alle hand- en elektrische gereedschappen, ladders etc. zijn in het voorjaar m.b.v. speciaal voor dat doel aangeschafte apparatuur door de keurmeester gekeurd. De medewerker technische dienst heeft hiertoe al eerder de nodige opleidingen gevolgd, waardoor hij zelf bevoegd is om (met uitzondering van de hijs- en hefmiddelen) de keur uit te voeren. Voor het keuren en onderhouden van hijs- en hefmiddelen is een onderhoudsovereenkomst met een marktpartij afgesloten.

1.3.4 Werkplek tolbeambten

Naar aanleiding van de RI&E en het daarbij behorende plan van aanpak zijn op de werkplek van de tolbeambten in 2015 DME-metingen⁶ uitgevoerd. De gemeten waarden lagen beneden de interventiewaarden. Echter één waarde bleek hoger dan de streefwaarde, waardoor maatregelen noodzakelijk waren om de onveilige situatie te saneren. Nadat in 2016 fijnstoffilters zijn geplaatst, de luchtbehandeling is aangepast en aan de buitenzijde van het loket afzuiging is geïnstalleerd hebben er opnieuw DME metingen plaatsgevonden. Uit deze metingen is gebleken dat de genomen maatregelen afdoende zijn en dat de werkplek van de tolbeambte in deze zin veilig is.

1.3.5 Griepvaccinatie

Jaarlijks wordt aan alle medewerkers, op kosten van de werkgever, het vaccinatieprogramma aangeboden. Echter de ervaring heeft geleerd dat er onder de medewerkers nauwelijks belangstelling is om aan dit programma deel te nemen.

⁵ Risico- inventarisatie en -evaluatie
⁶ Dieselmotorenemissie

1.3.6 Vertrouwenspersoon

Overeenkomstig het beleid dat past binnen goed werkgeverschap is de bedrijfsleider als vertrouwenspersoon aangewezen. Hij heeft hiertoe in het voorjaar de opleiding gevolgd. Voor het oplossen van eventuele conflicten op de werkplek zoals discriminatie, pesterijen, seksuele intimidatie, kunnen de medewerkers nu terecht bij de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon heeft geheimhoudingsplicht waardoor de drempel om hem te consulteren laag ligt.

1.3.7 Handboek medewerkers

In het afgelopen jaar is het "Handboek personeel Wegschap Tunnel Dordtse Kil" gereed gekomen. Dit handboek handelt onder meer over arbeidsomstandigheden, houding en gedrag, veiligheid, tunnelveiligheid, arbeidstijden, wet- en regelgeving en behelst ook diverse werkinstructies. Het boek is uitgereikt aan alle medewerkers.

Met het tot stand komen van het handboek is de versnippering van allerhande mededelingen en instructies tot een einde gebracht en gebundeld in één exemplaar.

1.4 **Onderhoud**

1.4.1 **Renovatie 2020**

De Kiltunnel is opengesteld in 1977 en is daarmee één van de oudste onderwatertunnels van Nederland. De tunnel heeft een regionale functie en faciliteert tevens transport van gevaarlijke stoffen (categorie C) alsook grote aantallen fietsende schoolkinderen. In totaal passeren 4 miljoen weggebruikers jaarlijks de tunnel.

In 2002 is de Kiltunnel voor het eerst gerenoveerd. Gezien de technische afschrijving (levensduur) van de technische systemen zal binnen enkele jaren de volgende renovatie noodzakelijk zijn omdat na ca. 20 jaar, ondanks een zorgvuldig uitgevoerd onderhoudsregime, het risico van uitval van technische systemen te groot wordt.

In 2016 zijn de voorbereidingen opgestart om in de periode 2020 – 2022 groot onderhoud uit te voeren aan het gehele areaal, zowel tunnel als tolplein. Vastgelegd is wat de doelstellingen van de renovatie zijn en wat de omvang van de scope is. Op hoofdlijnen behelst de renovatie de tunnel, de gebouwen, het tolplein, het kantoor, het wegtracé en de omgeving van de tunnel. In 2017 en 2018 zal de aandacht uitgaan naar de diepgang van de scope. Hiertoe dienen meerdere onderzoeken plaats te vinden waarna het totale plan in kaart kan worden gebracht en aan het bestuur, voor besluiten hierover, zal worden aangeboden.

1.4.2 **Vast onderhoud**

Jaarlijks terugkerend onderhoud, inspecties, controles, testen van installaties et cetera zijn activiteiten die tot het vaste onderhoud worden gerekend. Met deze wijze van onderhoud wordt functieverlies van installaties of onderdelen daarvan zo veel als mogelijk voorkomen. Echter, reparaties of vernieuwingen zijn mede door het verouderen van de installaties niet te voorkomen. Ook deze reparaties en vernieuwingen worden gerekend tot het vaste onderhoud. Indien vernieuwingen of reparaties gepland zijn, zijn deze opgenomen in het instandhoudingsplan en is hiervoor een voorziening in de begroting opgenomen. Het onderhoud aan tunneltechnische installaties, klimaatinstallaties, tolinstallaties en kantoorautomatisering is in onderhoudscontracten geborgd. Met uitzondering van het tunnelareaal en het tolplein is het onderhoud aan de weg, verlichting, bermen, watergangen, belijning en bebording contractueel bij de Provincie ondergebracht.

1.4.3 **Verkeersdetectie**

Om langzaam of stilstaand verkeer of zelfs afgevalen lading te detecteren is de tunnel voorzien van een cameradetectiesysteem. Voor dit detectiesysteem worden de bestaande bewakingscamera's/observatiecamera's gebruikt.

De centrale logica met de daarbij behorende hardware is medio 2016 vervangen en geüpdatet. Hierdoor worden eerder verkeersafwijkingen of afgevalen lading gedetecteerd, wat de verkeersveiligheid in de tunnel vergroot. Daarnaast is het eenvoudiger geworden om, bijvoorbeeld naar aanleiding van incidenten, historische beelden terug te zien. Deze beelden worden vervolgens gebruikt om incidenten te evalueren.

1.4.4 Wegdek

De openafrit west is gerealiseerd in 15 betonmoten die, in verband met de waterspanning onder de moten, met trekpalen verankerd zijn in de bodem. Echter een aantal moten vertoont lekkages, waardoor er water onder het asfalt raakt dat schade aan de rijbaan veroorzaakt. Tijdens de renovatie/groot onderhoud zullen deze lekkages worden opgespoord en worden verholpen. Tot die tijd wordt het wegdek veilig gehouden door het uitvoeren van reparaties zoals die ook in het voorjaar en in het najaar zijn uitgevoerd.

1.4.5 Verkeerssignalering

Om onderhoudswerkzaamheden veilig uit te kunnen voeren worden de betreffende wegvakken met gebruik van signaleringsborden veiliggesteld. In technische zin raken deze borden afgeschreven, waardoor uitval ontstaat. Om weer een veilige situatie te creëren zijn enkele signaleringsborden vervangen.

Hierbij wordt rekening gehouden met de geplande renovatie vanaf 2020. Dat wil zeggen dat de signaleringsborden die thans zijn aangekocht ook na de renovatie gebruikt kunnen worden.

Overigens is de behoefte ontstaan om het gedeelte dat voorzien is van verkeerssignalering uit te breiden. Uitbreiding van signalering is noodzakelijk om veilig werken in de berm en op de rijbanen mogelijk te maken. In de scope van de renovatie zal in deze uitbreiding worden voorzien.

1.4.6 Hoogtedetectie

Verkeer dat vanuit de Hoekse Waard richting tunnel rijdt wordt, om schade aan de tunnel te voorkomen, op hoogte gemeten. Wanneer het voertuig of de lading te hoog is worden de verkeerslichten ingeschakeld en de politie ingeroepen.

Meting vindt automatisch m.b.v. een elektronische detector plaats. Medio 2016 is deze detector met bijbehorende installatie vervangen door een nieuwe installatie, zodat bedrijfszekerheid is geborgd. Immers, deze vernieuwde installatie is -in tegenstelling tot de oude installatie- ongevoelig voor weersomstandigheden.

Tevens zijn de borden vervangen die een chauffeur informeren dat zijn vrachtauto te hoog is. Deze borden zijn geplaatst op plaatsen waar de chauffeur nog de keuze heeft om een alternatieve route te kiezen

1.4.7 Bronnering

De oostelijke groene afrit is, beneden grondwaterpeil, gesitueerd binnen een damwandkuip. Om opdrijven van de wegconstructie uit te sluiten, dient waterspanning onder de wegconstructie voorkomen te worden. Voor dit doel zijn op het diepst gelegen punt bronwaterpompen geplaatst die het waterpeil onder de wegconstructie reguleren.

Met deze pompen wordt dus grondwater onttrokken. Omdat het onttrekken van grondwater financieel belast wordt door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Bureau Verontreinigingsheffing Rijkswateren, wordt de hoeveelheid water met gekalibreerde meettoestellen vastgesteld.

Medio 2016 heeft volgens wettelijke verplichtingen natte kalibratie plaatsgevonden. Tevens zijn tijdens het kalibreren hulpmiddelen aangebracht om het kalibreren op een redelijk eenvoudige wijze. mogelijk te maken.

Kalibratie van de meettoestellen dient 5 jaarlijks plaats te vinden.

1.4.8 Riolering

In het hooggelegen talud van de oostelijke groene afrit is een riolering gesitueerd die er voor zorgt dat er bij regenval geen overtollig water op de weg achter blijft. Deze riolering is op verschillende plaatsen verzakt. Eén verzakking was zodanig dat breuk is ontstaan met functieverlies van de riolering als gevolg.

Inmiddels hebben er reparaties plaats gevonden. Omdat het herstel van de riolering ook in het programma van de renovatie/groot onderhoud is opgenomen, hebben de reparaties een tijdelijk karakter.

1.4.9 Persleidingen

In het dijklichaam boven de tunnel kruisen 3 paar persleidingen die vloeistoffen uit de tunnel met behulp van pompinstallaties lozen in de Dordtse Kil. Omdat dit dijklichaam a.g.v. het realiseren van een ontsluitingsweg opnieuw moet worden geformeerd, dienen ook deze persleidingen mogelijk vervangen te worden.

In het najaar zijn deze leidingen en de bijbehorende installaties opnieuw beschouwd op onder andere capaciteit en technische staat en heeft engineering plaats gevonden omtrent het bepalen van de gewenste leidingdiameters en lengten c.a. Omdat pas na ontgraven duidelijk wordt wat de status van de huidige leidingen (in het dijklichaam) is, is het thans nog onduidelijk of vervangen/vernieuwen of verplaatsen van de leidingen noodzakelijk is.

1.4.10 Vervuiling watersystemen

Het schonen van de riolering, pompkelders, drainage, drainagekelders, hellingkelders et cetera vindt jaarlijks in de maand december plaats. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat er water op het wegdek geraakt of dat de drainage niet meer functioneert. In het verantwoordingsjaar zijn deze werkzaamheden slechts voor een klein deel uitgevoerd. De overige werkzaamheden zijn in januari 2017 uitgevoerd.

Daarnaast zijn in het verantwoordingsjaar de tunnelwanden geschoond. Deze tunnelwanden raken vervuild door het wegverkeer, in met name de wintermaanden. Schone tunnelwanden geven een verzorgde indruk maar voegen daarbij ook iets toe aan de lichtopbrengst omdat een schone wand een hogere reflectiefactor heeft dan wanneer deze vervuild is.

1.4.11 Onderhoud aan gevel

Aan de gevel van het dienstgebouw is in het verantwoordingsjaar noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. Dit onderhoud betreft zowel metselwerk als schilderwerk. Tevens is tegelijk met het schilderwerk graffiti-ervuiling op de overige gebouwen verwijderd. Het geheel oogt thans weer als nieuw en zal tot aan de renovatieperiode vanaf 2020 geen bijzondere aandacht meer nodig hebben.

1.4.12 Tekstborden

De tekstborden op het tolplein geven de weggebruikers informatie over welke tolstraat zij moeten kiezen. De eerste tekstborden op het tolplein zijn al meer dan 10 jaar in bedrijf, waardoor onderhoud hieraan intensiever moet plaatsvinden.

Inmiddels is de elektronica van alle tekstborden nagezien en waar nodig hebben vervangingen plaatsgevonden. Om storingen te voorkomen is met de leverancier een onderhoudsprogramma overeengekomen. Jaarlijks worden nu alle borden nagezien, geschoond en vinden er eventueel reparaties plaats.

1.4.13 Laagspanningsruimte tolplein

Oorspronkelijk werd op de verkeersportalen nabij het tolplein met kantelpanelen aangegeven welke tolstraat de weggebruiker moest kiezen. Deze kantelpanelen waren zeer storingsgevoelig en hadden ook last van winterweer. Daarnaast was er op deze panelen geen ruimte om de huidige keuzes op het tolplein weer te geven. Enkele jaren geleden is dan ook besloten om deze borden te verwijderen. De bijbehorende (omvangrijke) elektrische installatie was gesitueerd in de laagspanningsruimte. Afgelopen zomer is deze installatie met bijbehorende overtollige bekabeling verwijderd.

1.4.14 COB⁷

In COB-verband (COB is een netwerkorganisatie) wordt een handboek samengesteld omtrent het onderhoud van tunnels. Dit handboek dient als hulpmiddel voor de tunnelbeheerder bij het exploiteren van zijn tunnel.

Tevens wordt er een handboek samengesteld omtrent het renoveren van tunnels. Ervaringen op het gebied van het renoveren van tunnels worden hierin gebundeld en zijn na gereed komen voor een ieder bereikbaar.

De directeur van de Kiltunnel neemt deel aan het projectteam om beide handboeken samen te stellen.

1.5 Tunnelveiligheid en rapportages

1.5.1 Wetgeving

De Tunnel Dordtse Kil beschikt over een openstellingsvergunning en een veiligheidsbeheerplan zoals dit in de Warvw⁸ wordt voorgeschreven. In 2016 is een aanvang gemaakt met het herzien van het calamiteitenbestrijdingsplan. Gestreefd wordt naar vaststelling van dit plan in het voorjaar van 2017.

Er is ook medewerking verleend aan het opstellen van een Incidentenbestrijdingsplan Wegtunnels van de VZH.

De Kiltunnel voldeed ook in 2016 aan de bepalingen op grond van de vigerende wet- en regelgeving op het gebied van veiligheid van wegtunnels in Nederland.

Door de veiligheidsbeambte Kiltunnel wordt een eigen jaarverslag met bevindingen uitgebracht. Het jaarverslag 2016 zal medio 2017 beschikbaar zijn.

7 Centrum Ondergronds Bouwen

8 Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels

1.5.2 Veiligheidsbeambte

Sinds 1 juli 2012 is de heer J.B.M. Admiraal veiligheidsbeambte van de Tunnel Dordtse Kil, dit in overeenstemming met het bepaalde in artikel 5 van de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw).

In 2016 zijn door de veiligheidsbeambte twee systeemaudits uitgevoerd. Deze audits bestonden uit het meelopen tijdens een uitgebreide systeemtest, waarbij de werking van alle systemen en installaties wordt nagegaan. Er zijn geen bevindingen gedaan waarbij de veiligheid van de tunnel direct in het geding was. De overige bevindingen hadden betrekking op storingen die al bekend waren bij de tunnelbeheerder en waarop al corrigerende acties waren ondernomen.

Door de veiligheidsbeambte is een advies uitgebracht aan de tunnelbeheerder naar aanleiding van een klacht over gebruik van de fietsstrook door motorrijders.

1.5.3 Ongevallen en incidenten

In 2016 hebben zich 19 incidenten voorgedaan. Hiervan hadden 11 incidenten betrekking op langzaam verkeer en 8 op snelverkeer. In de categorie langzaam verkeer was 9 maal sprake van een incident op een roltrap. Van alle incidenten was 9 maal sprake van een zodanig incident dat de hulpdiensten zijn ingeschakeld. Hoewel er numeriek sprake is van minder incidenten in vergelijking met 2015, is het aantal keren dat de hulpdiensten zijn ingeschakeld 1 maal meer geweest dan in 2015. Daarnaast zijn er regelmatig situaties die niet als incident geregistreerd worden, maar wel de veiligheid kunnen beïnvloeden. Met name spookrijden, door fietsers en bromfietzers, op de fietsstrook door de tunnel vormt een probleem. Daarnaast wordt regelmatig door motorrijders gebruik gemaakt van de fietsstrook door de tunnel om zo tol te ontlopen. In beide situaties gaat het om overtredingen van de wegenverkeerswetgeving.

Alle incidenten zijn conform de geldende procedure geëvalueerd in het veiligheidsoverleg dat zesmaal heeft plaatsgevonden. Er hebben zich geen significante voorvallen als bedoeld in artikel 10 Rarw⁹ voorgedaan in de tunnel welke een toelichtend verslag en evaluatie vereisen.

⁹ Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels

1.5.4 Oefeningen

In 2016 is driemaal een oefening uitgevoerd bij de Kiltunnel samen met de brandweer Zuid-Holland-Zuid. Bij het plannen en de opzet van de oefeningen heeft de veiligheidsbeambte een (wettelijk) coördinerende rol. De oefeningen waren zo opgezet dat alle ploegen van de kazerne Leerpark bij de tunnel zijn geweest. De oefening bestond uit een bezoek aan de middentolcabine, een presentatie over tunnelveiligheid door de veiligheidsbeambte, een praktisch deel en een objectverkenning van de technische dienstruimten en de tunnel.

Het praktische deel was voor iedere oefening verschillend. Bij de eerste oefening is gekeken naar het alarmeren, aanrijden en de toegankelijkheid van de fietsstrook voor een tankautospuit. Bij de tweede oefening is het openen, doorrijden en weer sluiten van de calamiteitendoorsteken beoefend. Bij de laatste oefening is de nieuwe bluswatervoorziening gebruikt om deze te testen. Eind 2016 zijn de oefeningen geëvalueerd. Met deze oefeningen is invulling gegeven aan het gestelde in artikel 9 van de Warvw.

Door de tolbeambten van de Kiltunnel is een bezoek gebracht aan de Gemeenschappelijke Meldcentrale (GMC) van de Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid (VZH). Doel van dit bezoek was om een beter beeld te krijgen van het werk van de centralisten van de GMC.

1.5.5 Handblussers

Voor de veiligheid van de weggebruikers zijn overeenkomstig de wettelijke bepalingen hiervoor, ca. 25 handblussers in de tunnel geplaatst die, gezien hun levensduur, in het voorjaar vervangen zijn. Vanwege bevroeringsgevaar waren dit oorspronkelijk poederblussers. De huidige handblussers zijn schuimblussers die voorzien zijn van een antivriesmiddel.

1.5.6 Watermist

De meest gevaarlijke omstandigheid in een tunnel is brand. Met uitzondering van de brandblusinstallatie zijn nagenoeg alle veiligheidsinstallaties er op gericht om in een voorkomend geval de weggebruiker aan te zetten tot vluchten en hem of haar bij zijn vluchtpoging te ondersteunen.

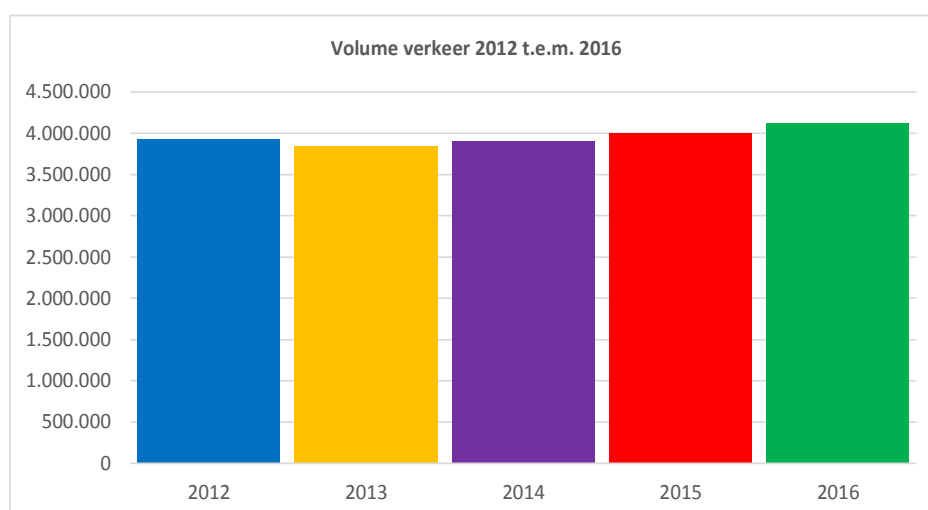
Een effectief middel bij calamiteitenbestrijding is watermist. In het afgelopen jaar zijn met enig succes, binnen het principe van ALARA¹⁰, enkele proeven gedaan om op een eenvoudige wijze met gebruikmaking van de bestaande tunnelventilatoren watermist te genereren.

De bedoeling is deze installatie in 2017 aan de hulpdiensten te presenteren en wanneer deze voldoende effectief blijkt te zijn, hier tijdens de renovatie rekening mee te houden.

1.6 **Verkeer**

1.6.1 Volume

Voor het eerst sinds het bestaan van de tunnel zijn er in 2016 meer dan 4 miljoen motorvoertuigen op het tolplein verwerkt. Dit betekent dat ten opzichte van 2015 het verkeer met 130.000 motorvoertuigen is gegroeid. In 2014 was voor het eerst weer sprake van toename van het verkeersaanbod. Deze ontwikkeling heeft zich tot op heden voortgezet. Anders dan landelijke ontwikkelingen lijken er geen lokale ontwikkelingen te zijn die ten grondslag liggen aan deze verkeersontwikkeling.

¹⁰ As low As Reasonably Achievable (zo laag als redelijkerwijze haalbaar is)

1.6.2 Openstellingen

Als gevolg van werkzaamheden in of nabij de Heinenoordtunnel, rijksweg A29 of de Haringvlietbrug of als gevolg van ongevallen op het hoofdwegennet is de tunnel richting Hoekse Waard 28 keer gratis geweest. Richting Dordrecht was dat 20 keer het geval.

In totaal is de tunnel 361 uur (in één richting beschouwd) gratis geweest voor het wegverkeer. (204 uur richting Hoekse Waard en 157 uur richting Dordrecht.)

In alle gevallen is de Kiltunnel door Rijkswaterstaat schadeloos gesteld.

Naast vorenstaande is de tunnel circa 5½ uur opengesteld geweest om een veilige upgrade van de tolcentrale mogelijk te maken.

1.6.3 Grootverbruikers

Zo'n 120 klanten maken gebruik van onze grootverbruikersregeling. Deze klanten hebben vaak meerdere telecards in bezit, die zij uitzetten bij hun chauffeurs. De tolcentrale registreert per klant elke passage (datum, tijd, rijrichting en tarief) van alle kaarten die de betreffende klant in bezit heeft. Op de eerste werkdag van de nieuwe maand worden deze gegevens verzameld, waarna er digitaal een factuur wordt verstuurd over de betreffende maand. Deze factuur wordt voorzien van een overzicht van de passages waarover de factuur is opgemaakt.

Op deze wijze wordt er voor de klant/grootverbruiker veel administratief werk bespaard.

In 2016 hebben zich 16 nieuwe klanten aangemeld en hebben er 13 het contract beëindigd.

In onderstaand kaartje is met groen aangegeven in welke omgeving de nieuwe klanten gevestigd zijn en in rood de vestiging van klanten die het contract hebben beëindigd. Twee hiervan zijn gestopt a.g.v. faillissement.

1.7 Overig

1.7.1 Kanteldijken

In het afgelopen jaar is, in overleg met het Waterschap, veel tijd besteed aan het vinden van de juiste oplossing voor het verstevigen van de kantelkeringen. Deze kantelkeringen maken onderdeel uit van de hoogwaterkering rondom het eiland van Dordrecht. Het Waterschap heeft de Kiltunnel hierbij betrokken, omdat zij een belangrijke stakeholder is. Echter met het gereed komen van het ontwerp zijn ook nieuwe normeringen opgesteld die per 1 januari 2017 in de wet zijn verankerd. Aan de hand van deze nieuwe normering is het onnodig gebleken de kantelkeringen te verstevigen. In het licht van risico's voor de civiele constructies van de Kiltunnel is dit de meest ideale oplossing. Met andere woorden, het werk van het Waterschap heeft tot op dit moment geen significante risico's voor de Kiltunnel met zich mee gebracht.

1.7.2 Ontsluitingsweg

Over de tunnel is een onsluitingsweg gesitueerd ten gunste van de bedrijventerreinen Dordtse Kil III en Dordtse Kil IV. Bij het ontwerpen van deze onsluitingsweg moet terdege rekening gehouden worden met de Kiltunnel. Immers gewichtstoename of -afname boven de tunnel heeft direct invloed op het verticaal evenwicht van de tunnelmoten.

In 2016 is, in overleg met de Kiltunnel, door het Ingenieursbureau Drechtsteden een eerste aanzet gegeven voor het ontwerp van deze weg. In 2017 zal hieraan vervolg worden gegeven. Zodra partijen overtuigd zijn dat het ontwerp, de realisatie en de exploitatie geen nadelige gevolgen heeft voor de tunnelmoten zal er tot realisatie worden overgegaan.

1.7.3 Illegale stort van asbest

Op het werkerrein van het Waterschap, kort nabij de inrit van de tunnel, is op 11 maart 2016 een illegale stort van een partij asbest aangetroffen. Het Waterschap stelde zich op het standpunt dat stort heeft plaatsgevonden langs de openbare weg waarvoor de wegbeheerder verantwoordelijk is. Om een lange discussie hierover te voorkomen heeft de gemeente Dordrecht na melding hierover het asbest terstond laten verwijderen.

1.7.4 Overleg Rijkswaterstaat

Voor de periode 2016 tot en met 2020 zijn met Rijkswaterstaat nieuwe verrekenprijzen overeengekomen voor het, bij calamiteiten op het hoofdwegennet, gratis openstellen van de tunnel. Dit nieuwe contract is overeengekomen na een aantal overlegmomenten met onder meer het districtshoofd.

1.7.5 Aansluiting N3/A16

Met Rijkswaterstaat is een akkoord bereikt voor de verkoop van ruim 3 hectare "grond" aan Rijkswaterstaat. Het betreft hier eigendommen die bestaan uit asfalt, bermen, watergangen en installaties. Op deze percelen wordt een groot deel van deze nieuwe aansluiting gerealiseerd. In 2017 zal de koopovereenkomst worden vastgesteld.

2. Jaarverslag

2.1. Programmaverantwoording

Het programma van het Wegschap is het beheren en exploiteren van de tunnel en de daarop aansluitende wegen en deze tunnel tegen betaling van tolgeld beschikbaar stellen voor gemotoriseerde verkeersdeelnemers. Voetgangers, (brom)fietsers en brommobielen maken gratis gebruik van de langzaamverkeerstrook. Het berekenen van tolgelden dient te geschieden tegen zodanige bedragen dat een rendabele exploitatie van de tunnel gewaarborgd wordt zoals is vastgelegd in de 'Gemeenschappelijke Regeling voor het Wegschap Tunnel Dordtse Kil'. Daarbij zet het Wegschap zich in voor het in stand houden van een veilige tunnel met aansluitende wegen. Het streven is de toltarieven constant en zo laag mogelijk te houden en de bijdrage van de garanten niet te verhogen.

Functieverlies van de installaties moet voorkomen worden omdat functieverlies kan leiden tot onveilige situaties voor het wegverkeer of voor de medewerkers. Functieverlies kan ook optreden in installaties op het tolplein. In dat geval zou het voor kunnen komen dat er tijdelijk geen tolgeld geïncasseerd kan worden.

In de navolgende paragrafen wordt ingegaan op drie vragen: wat is bereikt, wat is ervoor gedaan en wat heeft het gekost?

2.1.1. Wat is bereikt?

De Kiltunnel is de meest voor de hand liggende ontsluiting voor voornamelijk het oostelijk deel van de Hoekse Waard en tevens de enige oost-west verbinding van en naar de Hoekse Waard. Sluiten van de tunnel heeft direct invloed op het zakelijk verkeer en woon-werkverkeer. Hoge beschikbaarheid van de tunnel, waarbij de veiligheid is gewaarborgd, is daarom van groot belang. Daarnaast heeft het beschikbaarheidspercentage direct invloed op de tolopbrengsten.

Uitval van (veiligheids-)installaties en deformatie van civiele constructies kan, binnen het wettelijk kader, leiden tot het sluiten van de tunnel voor het wegverkeer. Uitval en deformaties hebben in 2016 niet plaats gevonden. Dat wil zeggen, niet in zodanige mate dat de tunnel voor korte of lange tijd gesloten moest worden. Voorts voldoen de (veiligheids-)installaties ten aanzien van kwaliteit en functionaliteit aan het wettelijk kader.

Tijdig en juist handelen van tolbeambten bij dreigende (verkeers)incidenten dragen er toe bij dat incidenten waarbij verkeersdeelnemers zijn betrokken beperkt blijven.

Op zondag 7 augustus 2016 is de tunnel in beide richtingen van 14.55 uur tot 19.15 uur gesloten geweest voor alle verkeer. Die middag veroorzaakte iemand, voor zowel zichzelf als ook voor het wegverkeer, een gevaarlijke situatie door zich - ondanks de aanwezige hekwerken - op de rookmuur bij de zuidelijke tunnelingang te begeven. Na een eerste waarneming heeft de dienstdoende tolbeambte de beide linker rijstroken veilig gesteld. Echter de hulpdiensten verlangden een volledige afsluiting.

Pas om 19.00 uur is het de hulpdiensten gelukt de persoon in veiligheid te brengen, waarna de tunnel weer voor het verkeer werd vrijgegeven.

Als gevolg van incidenten of onderhoudswerkzaamheden in of nabij de Heinenoordtunnel of de Haringvlietbrug, alsmede als gevolg van het upgraden van de tolcentrale, is de tunnel in 2016 circa 361 uur (verdeeld over twee rijrichtingen) gratis geweest.

Voor het berekenen van tolgelden wordt gebruik gemaakt van op maat gemaakte tolinstallaties waarvan de basis is gelegd in de jaren negentig. Inmiddels wordt gewerkt met de 4^e generatie van dit systeem. Het systeem registreert en digitaliseert alle passages en genereert vervolgens alle benodigde overzichten, afrekenstaten, diverse journaals enzovoorts. Uitval van dit systeem heeft uiteraard direct gevolgen voor de juistheid en volledigheid van de gegevens. Ondanks dat er soms verstoringen in de processen zijn opgetreden zijn er geen gegevens verloren gegaan, waardoor het tolsysteem ook over het afgelopen jaar een volledig en getrouw beeld geeft van de passages en de daarbij behorende tolopbrengsten.

Alle inspanningen worden gefinancierd uit tolopbrengsten en uit de bijdrage van de garanten. Ondanks dat alle inkopen meer geld kosten, is de noodzaak niet aanwezig geweest om een beroep te doen op de garanten voor een hogere bijdrage. Evenmin zijn de toltarieven geïndexeerd.

2.1.2. Wat is er voor gedaan?

Adequaat onderhoud en vervangingsonderhoud staan borg voor het voorkomen van structureel functieverlies aan (tunnel)technische installaties. Een aantal installaties is vernieuwd en er is onderhoud gepleegd aan de civiele constructies. Eveneens bestaat er een strak onderhoudsregime voor de tolsystemen en is daarboven vervangingsonderhoud uitgevoerd.

Tunnel

Voor een veilig gebruik van de tunnel zijn noodzakelijkerwijs jaarlijks terugkerende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan onder meer technische installaties. Eveneens zijn storingen en defecten verholpen en zijn er civieltechnische reparatiewerkzaamheden uitgevoerd aan onder meer riolering, gebouwen en wegdek. Voorts is in samenwerking met Rijkswaterstaat en het COB (Centrum Ondergronds Bouwen) een aantal onderzoeken uitgevoerd naar de toestand van de waterkerende rubberprofielen in de wanden van de tunnel.

Tolplein

Om het juist verwerken en registreren van passages te borgen is ook aan de tolsystemen onderhoud uitgevoerd. Tevens is de "Tolcentrale 3" (TC 3) geüpgraded naar TC 4.

Deze upgrade is in 2016 geëngineerd en in december geïmplementeerd.

Mede omdat zorgvuldig omgegaan dient te worden met de data die in de tolcentrale wordt beheerd is er, voordat tot implementatie werd overgegaan, een test- en implementatietool ontwikkeld. Met deze tool werd getest of bestaande data niet beschadigd of verloren raakten tijdens de upgrade.

Tijdens de engineeringfase heeft er een IT-audit plaatsgehadt aan zowel de tolcentrale als ook aan de netwerk en Windows omgeving.

Kantoor en overige gebouwen

Naast vast onderhoud zoals aan de technische installaties en de ICT-omgeving is er onderhoud uitgevoerd aan gevel en gevelbekleding van het technische dienst gebouw en de roltrapgebouwen.

Bezetting tolplein

Het is zaak een optimale bemensing van het tolplein te plannen. Enerzijds voor het verplicht bewaken van de verkeersstroom in de tunnel en anderzijds voor het incasseren van tolgelden. Uitgangspunt hierbij is dat er in elke rijrichting één tolbeambte dienst heeft. Daarnaast is er in de periode van ochtendspits tot avonds spits een derde tolbeambte aanwezig. Deze is noodzakelijk om zo nodig een extra tolstraat te openen, alsmede om de hand- en spandiensten te verlenen en verkeersmaatregelen te treffen tijdens werk in uitvoering.

2.1.3. Wat heeft het gekost ?

Het Wegschap heeft slechts één programma, namelijk het beheren en exploiteren van de toltunnel gelegen in het onderliggend wegennet met de aansluitende wegen.

De totale kosten voor dit programma in het verantwoordingsjaar bedragen € 6.836.000,-

Aan onderhoud is € 470.000,- besteed en € 220.000,- aan bedrijfsvoering.

Bij de exploitatie van de tunnel worden ook leningen aangetrokken waardoor er kapitaallasten ontstaan. Het totaal aan kapitaallasten (rentekosten en afschrijvingen) in 2016 is € 4.795.000,-.

De financiële middelen die voor de exploitatie nodig zijn, worden geput uit de tolobbrengsten en uit de bijdrage van de garanten. De totale inkomsten van passanten vermeerderd met de bijdrage van de garanten en overige opbrengsten waren in 2016 € 8.591.000,-.

Totaal aan baten en lasten				
	Begroting		Rekening	
Baten	€	-7.982	€	-8.591
Lasten	€	6.812	€	6.836
Resultaat	€	<u>1.170</u>	€	<u>1.755</u>

Bedragen x € 1.000)

2.2. Paragrafen

2.2.1. Lokale heffingen

Deze paragraaf is bij het Wegschap niet van toepassing

2.2.2. Kengetallen, weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.2.2.1. Kengetallen

De navolgende kengetallen worden onderkend:

- 1a netto schuldquote;
- 1b netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- 2 solvabiliteitsratio;
- 3 grondexploitatie;
- 4 structurele exploitatieruimte;
- 5 belastingcapaciteit.

1a Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Ultimo 2016 bedraagt deze schuldquote 3,27. Deze hoge quote is het gevolg van de omvang van de leningportefeuille die de komende jaren verder afneemt. Opgemerkt wordt dat de eigen middelen -topopbrengsten en de bijdrage van de garanten- voldoende zijn om aan de aflossings- en renteverplichtingen te voldoen.

Vaste schulden per 31-12-2016	Netto vlottende schulden per 31-12-2016	Overlopende passiva per 31-12-2016	Netto schuldquote		Overlopende activa per 31-12-2016	Totale baten	Netto schuldquote
			Uitzettingen per 31-12-2016	Liquide middelen per 31-12-2016			
€ 29.236	€ 13	€ 1.341	€ 2.179	€ 201	€ 107	€ 8.591	<u><u>327,12%</u></u>

Bedragen x € 1.000,-

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Het Wegschap heeft geen middelen doorgeleend aan private of publiekrechtelijke organisaties. Derhalve is de "netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekkingen" gelijk aan de netto schuldquote.

2 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate van weerbaarheid van het Wegschap. Omdat het Wegschap nagenoeg niet over eigen middelen beschikt (zijn zelfs negatief) is de ratio ook negatief. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de nagenoeg constante inkomstenstroom, jaarlijks à € 8 mln., voldoende is om aan de rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen alsmede om de algemene reserve in 2020 te laten groeien tot een positieve waarde.

Totaal eigen vermogen per 31-	Solvabiliteitsratio	Solvabiliteitsratio
per 31-	Totaal passiva per 31-12-2016	ratio
€ -2.206	€ 29.858	<u><u>-7,39%</u></u>

Bedragen x € 1.000,-

3 Grondexploitatie

Dit kengetal is niet van toepassing. Het Wegschap heeft geen grond aangekocht voor (toekomstige) projecten.

4 Structurele exploitatieruimte

Bij dit kengetal worden de structurele baten en lasten vergeleken met de totale baten. De baten bij het Wegschap worden, op de bijdragen van de garanten en wat kleine neveninkomsten na, rechtstreeks bepaald door het volume aan verkeer. Het is daarom lastig te bepalen wat structureel is. Om toch enig inzicht te geven bij dit kengetal is bij de omvang van de structurele baten en lasten uitgegaan van de begroting 2016.

Structurele exploitatieruimte		
Structurele baten	€	8.591
Structurele lasten	€	6.836
Incidentele lasten	€	30
Structureel resultaat	€	1.726
Stortingen in reserves	€	1.507
Onttrekkingen uit reserves	€	-
Structurele exploitatieruimte		3,25%
Bedragen x € 1.000,-		

5 Belastingcapaciteit

Dit kengetal is niet van toepassing. Het Wegschap heeft geen inkomsten uit belastingen.

2.2.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft aan wat de financiële draagkracht van het Wegschap is, indien zich onvoorziene gebeurtenissen voordoen. Het aanhouden van weerstandsvermogen is bedoeld voor de slecht meetbare risico's in de bedrijfsvoering.

Risico's zouden moeten worden gedekt door de algemene reserve. De algemene reserve heeft overigens, volgens prognose, tot en met 2020 een negatief saldo.

Negatieve reserves zijn in beginsel niet toegestaan. Echter, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft destijds hiervoor, onder voorwaarden, voor het Wegschap een uitzondering gemaakt.

De eventuele toekomstige exploitatierisico's worden daarom gedekt uit het jaarlijkse positieve resultaat van de baten en lasten, dat de laatste jaren telkens boven € 1 miljoen is geweest. In het slechtste geval wordt er tevens aanspraak gemaakt op de algemene reserve. Hierdoor zal de negatieve omvang van deze reserve minder snel worden weggewerkt. Verder ligt het voor de hand dat bij een beter exploitatieresultaat dan begroot, het volledige resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve, teneinde deze, binnen de door het ministerie gestelde termijn, op een positief saldo te brengen.

Als laatste zijn er nog mogelijkheden om een beroep te doen op de eigenaren die garant staan voor een sluitende exploitatie en/of om de toltarieven te indexeren. Een aanpassing van de toltarieven geschiedt bij bestuursbesluit en kan binnen het lopende jaar plaatsvinden.

Weerstandvermogen	
	2016
Beschikbare weerstandcapaciteit	
Algeme reserve	€ -5.469
Exploitatieresultaat	€ 1.755
Totaal beschikbare weerstandcapaciteit	€ -3.713
Benodigde weerstandcapaciteit	€ 1.030
Weerstandsvermogen	-3,61

Bedragen x € 1.000,-

De navolgende risico's kunnen worden onderkend:

- vennootschapsbelasting;
- verminderde tolopbrengsten;
- levensduur en schade civiele constructies;
- functieverlies van technische installaties;
- automatisering;
- stijgende onderhoudskosten;
- hogere rentelasten;
- bezuinigingsdruk participanten;
- oud verlof.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Overheidsondernemingen zijn sinds 1 januari 2016 voor de vennootschapsbelasting belastingplichtig. De vraag of het Wegschap ook daadwerkelijk belastingplichtig is thans nog bij de belastingdienst in behandeling. In het najaar van 2016 heeft de fiscaal adviseur hierover, namens het Wegschap, een brief verzonden naar de belastingdienst. Op 15 december heeft een gesprek met deze dienst plaatsgevonden waarin de standpunten van de Kiltunnel verder zijn toegelicht.

Indien besloten wordt dat het Wegschap belastingplichtig is dan zal het jaarresultaat afnemen, waardoor ook de algemene reserve minder snel tot een positief saldo zal aangroeien.

Verminderde tolopbrengsten

Erkend wordt dat de tolopbrengsten in beginsel afhankelijk zijn van omstandigheden die niet door het Wegschap beïnvloedbaar zijn. Hierbij kan gedacht worden aan economische omstandigheden waardoor door minder verkeer de tolopbrengsten achter blijven op de prognose. Het risico op deze financiële tegenvallers is vooraf lastig in geld te kwantificeren. Het jaar 2013 was tot nu toe het jaar waarin de inkomsten het meest achterbleven op de prognose (5,2 %). In onderstaande tabel is dit als maximaal risico aangenomen.

Levensduur en schade civiele constructies

Tunnels worden in Nederland normaal gesproken gebouwd voor een exploitatieperiode van 100 jaar. Echter door het uitvoeren van onderhoud en tijdige renovaties is de levensduur niet tijdgebonden. De Kiltunnel is inmiddels 40 jaar oud en wordt nauwkeurig gemonitord. Extra aandacht wordt hierbij besteed aan de voegovergangen en de landhoofden. Voegovergangen zijn immers aan slijtage onderhevig en schade aan de landhoofden kan ontstaan door invloeden van buitenaf. Ontwikkelingen in de omgeving worden daarom ook nauwgezet gevolgd om de kans op schade te voorkomen.

Functieverlies van technische installaties

Onjuist of onvolledig onderhoud kan leiden tot uitval van installaties, waardoor eerder dan gepland tot aankoop van nieuwe installaties moet worden overgegaan. Risico's als deze zijn bij het opstellen van het onderhoudsplan zodanig in beschouwing genomen dat de omvang van dit risico nagenoeg nihil is.

Automatisering

De automatisering bestaat voornamelijk uit:

- besturing en MMI¹¹ voor de verkeerstechnische en tunnel technische installaties (VTTI);
- besturing en MMI voor de tolcentrale;
- kantoorautomatisering met financieel pakket.

In 2016 is periodiek onderhoud uitgevoerd aan de besturing en de MMI van de verkeerstechnische installaties. Tevens is groot onderhoud uitgevoerd aan de tolcentrale en wordt er periodiek onderhoud uitgevoerd aan de soft- en hardware van de kantoorautomatisering. Met deze maatregelen is het risico op ernstig disfunctioneren van deze systemen nauwelijks nog aanwezig.

Stijgende onderhoudskosten

Met het tijdig en juist uitvoeren van periodiek en incidenteel onderhoud alsmede het tijdig uitvoeren van groot onderhoud worden onderhoudskosten beheersbaar. Gepland is om v.a. 2020 groot onderhoud uit te voeren aan de technische installaties alsmede aan de civiele onderdelen.

Hogere rentelasten

In 2016 is een lening overeengekomen tegen een rentetarief van 0,256%. Dit percentage is significant lager dan de raming. Gezien de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt wordt dit risico niet meer erkend.

Bezuinigingsdruk participanten

Het is van belang dat het Wegschap tijdig (binnen de afschrijvingstermijn) de negatieve algemene reserve terugdringt tot een positief saldo. Hiervoor wordt het jaarlijks resultaat uit de exploitatie, vermeerderd met de bijdrage van de participanten, aangewend. Bezuinigingen op de bijdrage van de participanten zal daarom direct gevolgen hebben voor de omvang van het negatieve reserve.

In 2016 is de bijdrage van de garanten ongewijzigd gebleven.

¹¹ Mens Machine Interface

Oud verlof

Bij het beëindigen van het dienstverband wordt een vergoeding gegeven voor vakantiedagen waarop de medewerker aanspraak heeft, maar die met ingang van de ontslagdatum nog niet zijn verleend. Er is echter geen sprake van “verlofstuwmeren”.

In onderstaande tabel is het totaal aan risico's opgenomen met de daarbij behorende weerstandscapaciteit.

Risico's en weerstandsvermogen									
Risico	Kans		Impact		Nadere omschrijving	Beheersmaatregel	Maximaal risico	Benodigde capaciteit	
VPB plicht	Gem.	40%	Groot	95%	25% v.h. resultaat	Overleg met Bel.dienst	€ 438.874	€	166.772
Tolopbrengsten	Gem.	50%	Groot	95%	5,2% van de raming v.d. tolopbrengsten	Niet beïnvloedbaar. E.v.t. aanpassing tarieven	€ 388.074	€	184.335
Levensduur civiel	Laag	5%	Klein	50%	Deformatie betonconstructies	Onderhoud, monitoring, e.v.t. technische maatregelen	€ 2.000.000	€	50.000
Voegen	Laag	5%	Groot	95%	Deformatie leidt tot lekkage	Onderzoek naar toestand is uitgevoerd. Geen maatregelen noodzakelijk	€ 1.000.000	€	47.500
Oostelijk landhoofd	Laag	5%	Groot	95%	Deformatie toerit en trekpalen a.g.v. werkzaamheden WSHD en gem. Dordrecht	Permanente monitoring (x, y en z) tijdens uitvoering. Belasting neutraal ontwerpen en realiseren.	€ 2.000.000	€	95.000
Zink- en sluitvoegen	Laag	5%	Groot	95%	Deformatie klemstrippen	Gezamenlijk met RWS en COB onderzoeken en monitoren en eventueel maatregelen bedenken.	€ 10.000.000	€	475.000
Functieverlies T.I.	Laag	5%	Groot	75%	Kan leiden tot sluiten van de tunnel	Adequaat onderhoud en vervangingsonderhoud	€ 100.000	€	3.750
Automatisering	Laag	5%	Groot	75%	Uitval kan leiden tot verlies van data en functionaliteit	2014 vernieuwd. Uitvoeren adequaat onderhoud	€ 100.000	€	3.750
Onderhoudskosten	Laag	5%	Klein	5%	1% extra kostenstijging boven de raming	Directe sturing op inkopen	€ 4.920		nihil
Rentelasten	Laag	5%	Middel	2%	1% hogere rentelast v.d. aan te trekken lening	Niet beïnvloedbaar	€ 145.000		nihil
Bezuinigingen	Laag	5%	Groot	10%	Direct invloed op omvang van Alg.Reserve	Agenderen en bespreken	€ 775.000	€	3.812
Oud verlof	Nihil	0%	Nihil	0%	Uitbetaling oud verlof bij uitdiensttreding	Niet noodzakelijk	€ 27.000		nihil
Benodigde weerstandscapaciteit								€	1.029.919

2.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen die gedurende meerdere jaren nut geven. Adequaat onderhoud en beheer zijn voorwaarden om achterstallig onderhoud, deformatie en/of functieverlies te voorkomen. Voorts kan gesteld worden dat de levensduur van kapitaalgoederen door groot en klein onderhoud en tijdige renovaties niet tijdgebonden is. De kapitaalintensieve investeringen leggen echter wel een aanzienlijk beslag op de financiële middelen, zowel in aanschaf als in exploitatiekosten (rente, afschrijving, kosten van groot en klein onderhoud en beheerskosten).

Groot en klein onderhoud

Onderhoud valt uiteen in groot onderhoud en klein onderhoud. Groot onderhoud is veelal van ingrijpende aard, ook wel lang-cyclisch onderhoud genoemd, waarbij gedacht kan worden aan grote civiel technische levensduurverlengende werken of renovaties. Kort-cyclisch is onderhoud van geringere omvang, dat veelal met een zekere regelmaat terugkeert en waarvan de kosten uit de onderhoudsvoorziening worden gedekt. Planning van groot en klein onderhoud gebeurt altijd met aandacht voor nut en noodzaak. Daarnaast wordt gestuurd op tijd, kwaliteit en geld.

Om de staat van onderhoud op voldoende niveau te houden is het meerjaren instandhoudingsplan door het bestuur vastgesteld. Dit plan is in 2011 tot stand gekomen na een technische analyse omtrent de onderhoudstoestand van onder meer de installaties, wegen en civiele constructies. Tevens heeft overleg met deskundigen ten grondslag gelegen aan dit plan. Voor de realisatie van het onderhoudsplan is een onderhoudsvoorziening ingesteld waaraan jaarlijks € 175.000,- wordt toegevoegd.

Renovatie i.r.t. het meerjaren instandhoudingsplan

Met de presentatie van het meerjaren instandhoudingsplan destijds is tevens beoogd dat in de jaren 2020 – 2022 het gehele areaal een grondige renovatie ondergaat. Immers, de civiele constructies zijn dan inmiddels 40 jaar oud. Groot onderhoud aan en renovatie van deze constructies is noodzakelijk om de levensduur te borgen en om in te kunnen blijven staan voor de verkeersveiligheid. Evenzo geldt dit voor de elektrotechnische installaties.

Met de renovatie in het vooruitzicht lopen logischerwijze de bestedingen uit het meerjaren instandhoudingsplan terug. Immers, er wordt telkens een afweging gemaakt of gepland onderhoud moet worden uitgevoerd of dat dit onderhoud kan worden meegenomen in het renovatieplan.

Onderhoudswerken 2016

Om de functionaliteit van de tolinstallaties te borgen is in 2016 opdracht verleend tot het uitvoeren van groot onderhoud aan de tolcentrale. De kosten hiervoor, naar raming € 300.000,-, worden aangewend uit de onderhoudsvoorziening. Het dagelijks bestuur is hierover in de bestuursvergadering van maart 2015 geïnformeerd. Voorts is een aantal elektrotechnische en civieltechnische werkzaamheden uitgevoerd en is een aantal werkzaamheden die gepland stond niet of nog niet (geheel) uitgevoerd.

Oorspronkelijk stond in de voorziening in 2016 voor € 387.000 aan werkzaamheden gepland. € 269.000,- hiervan is gerealiseerd. € 145.000 hiervan is besteed aan onderhoud aan de tolcentrale. Voor dit onderhoud aan de tolcentrale staat in 2017 nog een gering bedrag gepland.

Een bedrag van ca. € 52.000 is niet (of nog niet) aangewend. Enerzijds omdat er geen directe noodzaak was en anderzijds omdat uitvoering door weersomstandigheden niet mogelijk was. Daarnaast worden bestedingen getemporeerd met de gedachte om deze geplande werken in de komende renovatie mee te nemen. Uiteraard leidt dit niet tot afbreuk van de functionaliteit van de kapitaalgoederen of de veiligheid van de medewerkers en weggebruikers.

Geplande aanwendungen Omschrijving	Aanwendungen uit voorziening		Gerealiseerd 2016 Toelichting
	Bedrag	Bedrag	
Groot onderhoud tolcentr.	€ 183.000	€ 144.623	Uitgevoerd. Laatste betalingen in 2017
Vorbereidingen renovatie	€ 75.000	€ 24.850	Vorbereidingen zijn opgestart
Hoogtedetectie	€ 34.500	€ 37.810	Uitgevoerd. Laatste betalingen in 2017
Gevelbekleding	€ 20.000	€ 15.480	Uitgevoerd. € 5.520,- blijft in voorziening
Camera systemen			
Camera's	€ 7.000		
CCTV	€ 3.500		
Video logging	€ 3.500		
Subtotaal	€ 14.000	€ 13.025	Uitgevoerd. € 975,- blijft in voorziening
Hittewerende bekleding	€ 5.000	€ 5.790	Uitgevoerd
Vuilwaterpomp	€ 3.000	€ 4.586	Uitgevoerd
		€ 17.504	Uitgevoerd: vervangen SDS installatie. Aan programma 2016 toegevoegd.
		€ 4.360	Uitgevoerd: Brandmelders. Aan programma 2016 toegevoegd.
		€ 496	Restwerk uit 2015
Reparatie tunnelfront	€ 36.633		Nog geen noodzaak tot uitvoering
Pomp en vlotter	€ 5.500		Nog geen noodzaak tot uitvoering
Kantoor en cabines	€ 5.000		Nog geen noodzaak tot uitvoering
Schilderwerk	€ 5.000		Nog geen noodzaak tot uitvoering
Totaal	€ 386.633	€ 268.524	

2.2.4. Financiering

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een instrument ter beperking van het renterisico op de korte schuld met een rentetypische looptijd van korter dan een jaar. De limiet is een bedrag ter grootte van een percentage van de jaarbegroting. Dit percentage, voor gemeenschappelijke regelingen 8,2%, wordt vastgesteld bij ministeriële regeling. Elk kwartaal wordt dit, per 1 januari vastgestelde bedrag, getoetst aan de werkelijke omvang. Indien de werkelijke omvang lager is dan de wettelijk toegestane omvang, is er sprake van ruimte, indien de werkelijke omvang hoger is, dan is er sprake van een overschrijding. Voor het bepalen van de kasgeldlimiet dient het kort vreemd vermogen met een looptijd van minder dan een jaar in beschouwing te worden genomen.

Kasgeldlimiet				
Limiet		Banksaldi 2016		Ruimte onder KGL
Begrotingstotaal	7.982	Ultimo 1 ^o kwartaal	4.358	5.013
Percentage	8,20% x	Ultimo 2 ^o kwartaal	4.680	5.335
Kasgeldlimiet	655-	Ultimo 3 ^o kwartaal	2.497	3.152
		Ultimo 4 ^o kwartaal	2.152	2.806

(Bedragen x €1.000,-)

Renterisiconorm

Bij het renterisico gaat het om de vraag in hoeverre variaties in de rente kunnen worden opgevangen in de exploitatie. Beheersing van het renterisico is er op gericht dat rentebewegingen de continuïteit niet in gevaar kunnen brengen.

Het renterisico op de vaste schuld wordt berekend door te bepalen welk deel van de langlopende leningen in enig jaar moet worden geherfinancierd. Wettelijk is vastgesteld dat 20% van het begrotingstotaal van de vaste schuld onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Door middel van deze norm wordt een kader gesteld waarmee een zodanige opbouw van de langlopende leningen wordt bereikt, dat het renterisico in voldoende mate wordt beperkt. In het verantwoordingsjaar is de norm niet overschreden.

		Renterisiconorm	
Omschrijving	Resultaat	Begroot	
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g		
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g		
2	Renteherziening op vaste schuld		
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld	€ 2.000	€ 3.000
3b	Nieuw uitgezette lange leningen		
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld	€ 2.000	€ 3.000
5	Betaalde aflossingen	€ 8.771	€ 8.771
6	Herfinanciering	€ 3.500	€ 3.500
7	Renterisico op vaste schuld	€ 2.000	€ 3.000
8	Stand van de vaste schuld	€ 28.947	€ 29.947
9	Vastgesteld percentage	20%	20%
10	Renterisiconorm	€ 5.789	€ 5.989
11a	Ruimte onder de renterisiconorm	<u>€ 3.789</u>	<u>€ 2.989</u>
11b	Overschrijding renterisiconorm	-	-

(Bedragen x € 1.000,-)

Liquiditeit

Met inachtneming van de vakantieperiodes en de weekeinden is er een vrijwel constante verkeersstroom, waardoor de inkomsten uit toelopenredingen redelijk voorspelbaar zijn. Daarnaast zijn de rentebetalingen en aflossingen over meerdere jaren vooraf bekend. Deze gegevens vergemakkelijken de liquiditeitsplanning, waardoor er tijdig zicht is of er nieuwe leningen, met inachtneming van het financieringsstatuut, moeten worden aangetrokken.

Leningportefeuille

In 2016 is één lening met een omvang van € 3,5 miljoen afgelost en is er één lening, groot € 2,- miljoen, aangetrokken met een looptijd van 10 jaar en een rentetarief van 0,256%.

Rechtmatigheidsaspecten

In het algemeen gelden de gemeenschappelijke regeling voor het Wegschap, de mandaatregeling, het financieringsstatuut en het controle protocol. Voor de jaarrekening (en begroting) is verder het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten van toepassing. Voor inkoop en aanbestedingen, functiescheiding en overige interne processen zijn procesbeschrijvingen opgesteld. Daarbij is ook de aanbestedingswet van toepassing. In het najaar van 2016 heeft de accountant tijdens een interim-controle een aantal werkprocessen getoetst. Hieruit zijn geen bevindingen voortgekomen die maatregelen noodzakelijk maken.

Voor het ontvangen, verwerken, controleren, afstorten enzovoorts van tolgelden wordt gebruik gemaakt van de tolcentrale. Dit is een IT-omgeving met hardware en randapparatuur. In het najaar van 2016 is de verouderde tolcentrale geüpgraded naar TC4. Nog tijdens de ontwikkelfase van TC4 is de functionaliteit en de softwarearchitectuur door Deloitte geaudit. Aanbevelingen volgend uit de audit zijn in de bedrijfsprocessen en in de software verwerkt. Met het ontwikkelen van de nieuwe tolcentrale is tevens rekening gehouden met groeiende behoeftes uit de bedrijfsprocessen waarvoor nu nieuwe functionaliteiten zijn ingebouwd.

2.2.5. Bedrijfsvoering

Alle bedrijfsvoeringstaken vinden plaats binnen de eigen organisatie. De omvang van de organisatie bestaat per 01-01-2016 uit 15,17 fte waarvan 3,4 fte voor de bezetting op kantoor. Daarboven is in 2016 3,32 fte ingehuurd. Deze inhuur was noodzakelijk voor een volledige bezetting op het tolplein. Per 01-12-2016 is de omvang van de organisatie 15,2 fte.

Een aantal belangrijke bedrijfsprocessen kan als volgt worden benoemd:

- debiteuren- en crediteurenadministratie;
- afrekenen en verwerking van tolgelden;
- personeelszaken en salarisadministratie;
- inkoop, onderhoud en contracten;
- frauderisicobeheersing.

Debiteuren- en crediteurenadministratie

Deze administratie wordt verzorgd door de stafmedewerker, waarbij gebruik wordt gemaakt van het softwarepakket Exact. Betalingen aan crediteuren worden binnen de gestelde termijn gedaan. Juiste en tijdige betalingen door debiteuren worden nauwlettend gevolgd. Bij overschrijdingen van betalingstermijnen wordt contact opgenomen met de betreffende debiteur waarna in vrijwel alle gevallen spoedige betaling volgt.

Afrekenen en verwerking tolgelden

Voor het tellen en registreren van passages, het verwerken van tolgelden etc. wordt gebruikt gemaakt van een op maat gemaakt systeem: "de tolcentrale"(TC4). Tot 6 december 2016 werd gewerkt met de 3^e generatie tolcentrale. Na genoemde datum wordt gewerkt met de 4^e generatie.

Het afrekenen van tolgeld wordt uitgevoerd door tolbeambten die volgens een rooster dienst doen op het tolplein. De tolbeambten maken gebruik van de tolcentrale, waarin alle diensten, opbrengsten, passages etc. worden gedigitaliseerd en gerapporteerd. Verdere verwerking van tolgelden -verzamelen, controleren, afstorten en rapporteren- vindt plaats door de bedrijfsleider of zijn waarnemer. Hierbij wordt eveneens gebruik gemaakt van de data en rapportages die door de tolcentrale worden gegenereerd.

Vanuit de tolcentrale worden tevens de facturen gegenereerd voor de grootverbruikers. Informatie met betrekking tot de facturen voor de grootverbruikers wordt ingevoerd in de debiteurenadministratie in Exact. De gegevens over de tolopbrengsten worden maandelijks geïmporteerd in Exact.

Betalingen, afstorting van tolgelden etc. worden wekelijks verwerkt in Exact. Op deze wijze is er wekelijks actuele managementinformatie beschikbaar.

Personeelszaken en salarisadministratie

De stafmedewerker draagt zorg voor het aanleveren van mutaties aan de externe salarisverwerker ADP, alsmede voor de controle na verwerking. Na autorisatie door de directeur worden de betalingen verricht. De betreffende medewerker verzorgt tevens de personeelsadministratie en overige P&O activiteiten. Voorts ondersteunt en adviseert de medewerker de leiding bij haar managementtaken.

Inkoop, onderhoud en contracten

Inkopen zijn benodigd voor de dagelijkse bedrijfsvoering en voor het onderhouden van de eigendommen van het Wegschap. Voor het inkopen van diensten, goederen en onderhoudscontracten zijn procedures en mandaten vastgesteld. Uitval van installaties en storingen worden altijd geanalyseerd door de technisch medewerker. Afhankelijk van zijn bevindingen wordt eventueel een beroep gedaan op marktpartijen.

Frauderisicobeheersing

Frauderisicobeheersing wordt als een afzonderlijke taak binnen de bedrijfsvoering beschouwd. Voorop staat dat de bedrijfsprocessen zodanig zijn ingericht dat risico's zijn ondervangen. Daar waar verbeteringen mogelijk zijn zullen deze in de werk- of IT-processen worden geïmplementeerd.

De bevoegdheden zijn vastgelegd in de mandaatregeling. Daarnaast zijn bevoegdheden in het betaalsysteem en in de tolcentrale vastgelegd en zijn verbeteringen hieromtrent in de nieuwe tolcentrale geïmplementeerd.

Overzicht beheersmaatregelen i.r.t. risico's		
Proces	Risico	Beheersmaatregel
Tolgelden	Onvolledige verantwoording opbrengsten	Rigide dagelijkse kas/opbrengsten controle per medewerker. Tolopbrengsten moeten aansluiten op de geautomatiseerde tolcentrale. Tekorten worden door de betreffende medewerker verantwoord en aangevuld.
(Onderhouds)kosten, investeringen, betalingen	Onverantwoorde opdrachten of betalingen. Onjuiste of onterechte declaraties	Mandaat voor opdrachten alsook voor behandeling facturen zijn vastgelegd in mandaatregeling. Tweemaal per jaar crediteurenscan door directeur. Direct toezicht op juiste uitvoering of levering. Facturen worden door verschillende functionarissen beschouwd voor levering, prestatie, tenaamstelling, rekeningnummer etc. Facturen worden pas verwerkt als deze zijn geautoriseerd. Betalingen vinden plaats door directeur. Overeenkomstig bevoegdheden in het betaalsysteem. Stambestand crediteuren wordt beheerd door stafmedewerker.
Memorialen	Niet respecteren van interne controlemaatregelen	Memorialen worden alleen door stafmedewerker aangemaakt en na autorisatie van de penningmeester verwerkt
Declaraties	Onjuiste of onterechte declaraties	Overeenkomstig de mandaatregeling worden declaraties door meerdere functionarissen beoordeeld en na goedkeuring verwerkt in het betaalsysteem
Personeelskosten	Deadman on the payroll	Er is direct toezicht op de bezetting. Omvang personele bezetting is gering waardoor iedereen bekend is bij directie
Kasverkeer	Onverantwoorde betalingen	Alle kasbetalingen worden verantwoord en door de directeur geaccordeerd waarna deze worden verwerkt in de financiële administratie
Tolcentrale/windows	Dataverlies, cybercrime, manipulatie van data etc.	IT-audit uitgevoerd. A.d.h.v. resultaten aanbevelingen opgevolgd. Aangesloten bij ISAC-tunnels. Intern zijn beveiligingsprocedures vastgesteld. 5 x 8 online servermonitoring. 3 x daags online backup inclusief disaster recovery

2.2.6. Verbonden partijen

Het Wegschap heeft geen bestuurlijk en financieel belang in een privaot- of publiekrechtelijke organisatie. Voor de garanten is het Wegschap wel een verbonden partij. Zij hebben immers een bestuurlijk én financieel belang bij het Wegschap. Deze garanten zijn: Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht, Binnenmaas en Strijen.

2.2.7. Lokale heffingen

Deze paragraaf is bij het Wegschap niet van toepassing.

2.2.8. Grondbeleid

Deze paragraaf is bij het Wegschap niet van toepassing.

3. Jaarrekening

3.1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

➤ *Overige investeringen met economisch nut*

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair of annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Afschrijvingstermijnen in jaren			
Bedrijfswagens	5	Bedrijfsgebouwen	40
Machines, apparaten en installaties	10	Wegen	40
Hoofdverdeelinrichting	20	Overige initiële investeringen	40
Renovatie	20	Kunstwerken	60
Brandblusinstallatie	25	Tunnel en damwanden	60
Roltrappen	25	Overig MVA	5

Vlottende activa

➤ *Vorderingen en overlopende activa*

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

➤ *Liquide middelen en overlopende posten*

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen en zijn direct opeisbaar.

Vaste passiva

➤ *Voorzieningen*

De onderhoudsregulatievoorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

➤ *Vaste schulden*

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

➤ *Vlottende passiva*

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.2. Overzicht van baten en lasten

Programma: exploitatie tunnel, tolplein en wegen c.a.

Lasten	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016	Vershil
Salariskosten eigen personeel	883	870	931	-61
Personeel derden	203	220	253	-33
Overige personeelskosten	65	62	58	4
Bedrijfsvoering	272	215	220	-5
Tolgeldverwerking	27	26	36	-10
Controle en advies	35	45	73	-28
Vast onderhoud	488	492	470	22
Kapitaallasten	4.719	4.882	4.795	87
Totaal lasten	6.692	6.812	6.836	-24
Baten	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016	Vershil
Tolopbrengsten	-7.202	-7.066	-7.463	397
Overige tolvergoedingen	-75	-58	-191	133
Bijdrage garanten	-775	-775	-775	0
Rentebaten	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-147	-83	-162	79
Totaal aan baten	-8.199	-7.982	-8.591	609
Totalen	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016	Vershil
Totaal lasten	6.692	6.812	6.836	-24
Totaal baten	-8.199	-7.982	-8.591	609
Gerealiseerd resultaat	-1.507	-1.170	-1.755	585

(Bedragen x € 1.000,-)

3.2.1. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Salariskosten eigen personeel

De oorzaken van de overschrijding op deze post zijn:

- a. de implementatie van het individueel keuze budget (IKB) per 01-01-2017. Als gevolg hiervan dient € 30.000,- aan vakantiegelduitkeringen, opgebouwd in de periode juni tot en met december 2016, welke in 2017 worden uitgekeerd, ten laste worden gebracht van 2016;
- b. stijging van de lonen per 1 januari 2016 met 3%, wat resulteert in € 18.000 extra kosten;
- c. doorwerking van de genoemde salarisverhoging in de toelagen, die ook onder deze post vallen. Daarnaast zijn de toelagen beschikbaarheidsdienst verhoogd op grond van het nieuwe beloningshoofdstuk (per 01-01-2016);
- d. stijging van de sociale lasten met € 16.000,-.

Personeel derden

De uitgaven op deze post worden beïnvloed door het hierboven genoemde beloningshoofdstuk alsmede de salarisverhoging en extra inhuur i.v.m. langdurig zieke medewerkers en door extra inzet bij cursussen door het eigen personeel.

Overige personeelskosten

Bij deze post worden de reiskosten woon- werkverkeer, kosten voor ARBO-maatregelen, training en opleiding etc. verantwoord.

Kosten bedrijfsvoering

Hier worden onder meer de kosten voor energie, automatisering, schoonmaakkosten kantoor, verzekeringen en drukwerk alsmede de aankoop van telekaarten verantwoord.

Tolgeldverwerking

De overschrijding op deze post wordt veroorzaakt door een significante stijging van het elektronisch betalen en de daaruit voortvloeiende kosten. Voorts zijn de eenheidsprijzen voor geldtransporten gestegen.

Controle en advies

De kosten van de uitgevoerde IT-audit, welke niet was begroot alsmede de kosten voor onder meer advies inzake de VPB-plicht en wijziging WGR liggen ten grondslag aan de overschrijding van deze post.

Vast onderhoud

Deze post is niet uitgeput als gevolg van het noodzakelijkerwijs verschuiven van het schonen van riolen en pompkelders van december 2016 naar januari 2017.

Kapitaallasten

Op de kapitaallasten worden de rentekosten en de afschrijvingen van de activa verantwoord. Het BBV zegt dat investeringen economisch nut hebben indien ze verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, zoals door het heffen van tol. Investeringskosten worden verdeeld over de jaren waarin de investering nut heeft of rendement oplevert. Om de grote investeringen te financieren worden er langlopende leningen afgesloten die over meerdere jaren worden afgelost met rente.

De totale afschrijving bestaat uit twee delen, namelijk de afschrijving van de initiële investering en de afschrijving van latere investeringen. De afschrijving van de oorspronkelijke investering is gebaseerd op een 40-jarige annuïteit. In 2009 is besloten om een deel van de activa (betonnen elementen) te waarderen op grond van de werkelijke gebruiksduur. Hierdoor is de afschrijvingstermijn voor de betonnen elementen naar 60 jaar verlengd.

Uitgestelde aankoop van nieuwe bedrijfsauto's (waardoor er in 2016 geen afschrijvingslasten zijn), het aantrekken van een lening met een kleinere omvang dan begroot en tegen een lager rentetarief dan begroot liggen ten grondslag aan het voordelig resultaat op deze post.

Tolopbrengsten

In het verantwoordingsjaar zijn er 4.126.000 motorvoertuigen geteld. Dit is 5,5% (215.000 motorvoertuigen) meer dan begroot waardoor de tolopbrengsten € 400.000,- (+ 5,6%) hoger uitvallen.

Ten opzichte van de begroting is het aandeel personenauto's en motorfietsen met 188.000 stuks (5,3%) gestegen en het aandeel vrachtauto's met 28.000 (7,8%).

Categorie:	Tolopbrengsten t.o.v. de begroting in €					Analyse tolopbrengsten		
	€ 1,45	€ 2,00	€ 3,80	€ 5,00	Totaal	P.auto's	V.auto's	
Totaal begroot	€ 3.987	€ 1.616	€ 947	€ 520	€ 7.070	€ 5.602	€ 1.467	
Werkelijk	€ 4.243	€ 1.638	€ 1.012	€ 574	€ 7.467	€ 5.881	€ 1.586	
Vershil	€ 256	€ 22	€ 65	€ 54	€ 397	€ 279	€ 119	
				Groeipercentage	5,62%			
						Vershil in %	4,97%	8,08%
						Aandeel t.o.v. de omzetgroei	70,38%	29,87%

Bedragen x € 1.000

Overige tolvorgoedingen

Met name als gevolg van ongevallen en frequent onderhoud in de Heinenoordtunnel, de Haringvlietbrug en aan Autosnelweg A29 heeft Rijkswaterstaat meer beroep gedaan op het openstellen van de Kiltunnel waardoor het resultaat op deze post significant hoger is dan begroot.

Overige opbrengsten

Op deze post wordt de "administratiekosten grootverbruikers" verantwoord welke € 10.000 hoger uitvalt dan begroot. Voorts wordt hier de vrijval telecards (zowel statiegeld als waarde) verantwoord. Als gevolg van die vrijval wordt deze post met € 60.000,- positief beïnvloed. Daarnaast is van Rijkswaterstaat nog een vergoeding ontvangen voor het gebruik van het kabel- en leidingen tracé.

Wet Normering Topinkomens

In het kader van de WNT moet de bezoldiging van topfunctionarissen gepubliceerd en verantwoord worden in de jaarrekening. Naast de in de tabellen hieronder vermelde functionarissen zijn er geen andere functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Voorts zijn er in 2016 geen ontslaguitkeringen aan functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Bestuur	Beloning	W.G.deel SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termijn
Provincie Zuid-Holland				
F. Vermeulen	Voorzitter AB + DB	-	-	-
R.A. Janssen	Piv. lid Algemeen Bestuur	-	-	-
R.A.M. van der Sande	Algemeen Bestuur	-	-	-
Mw. A.W. Bom Lemstra	Piv. lid Algemeen Bestuur	-	-	-
Gemeente Dordrecht				
J. Mos	Algemeen en Dagelijks Bestuur	-	-	-
H. van der Linden	Algemeen Bestuur	-	-	-
Gemeente Binnenmaas				
W.W. Joosten	Algemeen en Dagelijks Bestuur	-	-	-
H. van Etten	Algemeen Bestuur	-	-	-
Gemeente Strijen				
A.J. Moerkerke	Algemeen en Dagelijks Bestuur	-	-	-
Benoeming opvolger verwacht tijdens vergadering Algemeen Bestuur dd. 9 juni 2017				
W. van Tilborg	Algemeen Bestuur	-	-	-

Tabel WNT 2016									
Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband (fte)	Beloning	Verkoop verlof	W.G. deel SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging
A.J. Bras	Directeur v.a. 01-01-2013	Aanstelling onbepaalde tijd	1,0	€ 104.264	€ 2.862	€ 7.640	-	€ 13.257	€ 120.383

Tabel WNT 2015									
Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband (fte)	Beloning	Verkoop verlof	W.G. deel SV-premies	Belastbare kosten-vergoedingen	Voorziening en betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging
A.J. Bras	Directeur v.a. 01-01-2013	Aanstelling onbepaalde tijd	1,0	€ 98.746	€ 2.768	€ 7.311	-	€ 13.139	€ 114.653

3.2.2. Overzicht van incidentele baten en lasten

De implementatie van het individueel keuze budget (IKB) per 01-01-2017. Omvang € 30.000,-.
Er zijn geen overige incidentele baten en/of lasten.

3.2.3. Overzicht aanwendungen onvoorzien

Er hebben geen aanwendungen plaatsgevonden in het verantwoordingsjaar.

3.2.4. Overzicht van structurele mutaties in de reserve

Er zijn geen andere structurele mutaties in de reserve dan de storting van het gerealiseerd jaarresultaat van het voorgaande boekjaar.

3.2.5. Rechtmatigheidsanalyse

In de vergadering van het Algemeen Bestuur dd. 9 december 2016 is er een overschrijding aangekondigd van € 70.000,-. In werkelijkheid is de overschrijding € 24.000,- en is derhalve binnen de aan het Algemeen Bestuur gemelde overschrijding en telt dus niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

3.3. Balans per 31 december

Omschrijving	2016		2015	
	Debet	Credit	Debet	Credit
Investerings met een economisch nut	<u>27.372</u>		<u>31.189</u>	
Materiële vaste activa	27.372		31.189	
Vorderingen op openbare lichamen	3		5	
Overige vorderingen	213		169	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	<u>1.962</u>		<u>3.327</u>	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.179		3.502	
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	24		19	
Nog te ontvangen bedragen NL / overig	<u>82</u>		<u>64</u>	
Overlopende activa	107		83	
Banksaldi	190		249	
Kassaldi	<u>12</u>		<u>11</u>	
Liquide middelen	201		260	
Algemene reserve		-3.962		-5.469
Gerealiseerd resultaat		<u>1.756</u>		<u>1.507</u>
Eigen vermogen		-2.206		-3.962
Egalisatievoorzieningen		<u>1.475</u>		<u>1.568</u>
Voorziening		1.475		1.568
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		600		900
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen		28.347		34.817
Waarborgsommen		<u>289</u>		<u>315</u>
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		29.236		36.032
Overige schulden		<u>13</u>		<u>12</u>
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		13		12
Vooruit ontvangen bedragen NL / overig		893		871
Nog te betalen bedragen		<u>448</u>		<u>514</u>
Totaal overlopende passiva		1.341		1.385
Totaal balans	29.858	29.858	35.035	35.035

(Bedragen x € 1.000,-)

3.3.1. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa met economisch nut

Het verloop van deze activa is in onderstaande tabel weergegeven.

	Verloop materiële vaste activa				
	Tunnel	Wegen	Overig MVA	Voertuigen	Totaal
Aanschafwaarde	€ 28.158.150	€ 49.261.258	€ 2.541.829	€ 34.391	€ 79.995.627
Totaal afschrijvingen tot en met 2015	€ 16.124.017	€ 31.161.129	€ 1.491.941	€ 29.232	€ 48.806.319
Boekwaarde primo 2016	€ 12.034.133	€ 18.100.129	€ 1.049.888	€ 5.159	€ 31.189.308
Afschrijvingen 2016	€ 1.152.502	€ 2.537.015	€ 123.123	€ 5.159	€ 3.817.799
Boekwaarde ultimo 2016	€ 10.881.631	€ 15.563.114	€ 926.765	€ -	€ 27.371.509

Schatkistbankieren

Bepaald is dat alle overtollige middelen in de schatkist dienen te worden aangehouden. Wel is er sprake van een drempelbedrag dat buiten de schatkist gehouden mag worden. Bij de Kiltunnel is dit drempelbedrag voor 2016 € 250.000.

Middelen buiten de schatkist 2016			
31-mrt	30-jun	30-sep	31-dec
€ 250.060	€ 250.154	€ 251.259	€ 189.627

Algemene reserve

Onderstaand overzicht toont de stand van de algemene reserve. Er hebben in 2016 geen andere mutaties in de reserve plaatsgevonden.

Omvang algemene reserve	
Omvang reserve op 01-01-2016	€ -5.468.897
Toevoeging resultaat 2015	€ 1.506.603
Omvang reserve op 31-12-2016	€ -3.962.294

Onderhoudsvoorziening

In totaal is in 2016 € 269.000,- uit de onderhoudsvoorziening aangewend en is € 175.000,- aan deze voorziening toegevoegd. In totaal is voor € 52.000,- aan aanwendungen verschoven naar 2017 e.v. omdat er geen directe noodzaak tot uitvoering is.

Mutaties onderhoudsvoorziening	
Stand per 01-01-2016	€ 1.568
Dotatie 2016	€ 175
Totaal aanwendungen	€ -269
Omvang ultimo 2016	€ 1.475

Bedragen x € 1.000,-

Langlopende schulden

De mutatie in de leningportefeuille is volgens onderstaande tabel.
De rentelast in 2016 bedroeg € 977.000,-

Omvang leningportefeuille		Onderverdeling leningportefeuille		
Mutaties	Bedragen	Verstrekkers	31-12-2016	1-1-2016
Omvang per 1-1-2016	€ 35.717.496	Pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 600.000	€ 900.000
Aflossingen 2016	€ 8.770.510	Binnenlandse banken	€ 28.346.986	€ 34.817.496
Nieuwe leningen 2016	€ 2.000.000			
Omvang per 31-12-2016	€ 28.946.986	Totaal	€ 28.946.986	€ 35.717.496

Naast bovenstaande leningen is er een bedrag opgenomen van € 289.000,-. Dit zijn waarborgen van grootverbruikers (depotbedragen) vermeerderd met statiegeld telecards. Het statiegeld van de telecards die de afgelopen zes jaren niet meer zijn gebruikt is in zijn geheel vrijgevallen. Zie hiervoor de tabel die is opgenomen bij de post overlopende passiva.

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit overige schulden ad € 13.000,-, deze bestaan geheel uit crediteuren.

De post vooruit betaalde bedragen bestaat uit:

Saldo op telecards	€ 699.000,-
Overige vooruit ontvangen bedragen	€ 194.000,-

De nog te betalen bedragen kunnen als volgt worden uitgesplitst:

Nog te betalen rente over langlopende schulden	€ 360.000,-
Overige nog te betalen bedragen	€ 88.000,-

Telecards

De telecards die de afgelopen zes jaren niet meer zijn gebruikt, worden als verloren beschouwd. Dat wil zeggen dat deze naar verwachting ook niet meer worden ingeleverd.

De betreffende telecards vertegenwoordigen een waarde, inclusief statiegeld, van € 174.461,- waarvan in voorgaande jaren al € 112.013,- als vrijval is geboekt. Een en ander betekent dat over het boekjaar 2016 € 62.448,- als vrijval is geboekt. Gezien de aard staan de statiegelden gepresenteerd onder de waarborgsommen van de vaste schulden. Vanwege de samenhang van de statiegelden en de kaartwaardes is de vrijval in onderstaand overzicht gepresenteerd.

Vrijval kaartwaarde		Vrijval statiegeld		Totalen statiegeld + waarde
Omvang waarde t.e.m. 31-12-2010	€ 103.636	Omvang statiegeld t.e.m. 31-12-2010	€ 70.825	€ 174.461
Vrijval tot en met 2014	-€ 29.134	Vrijval tot en met 2014	-€ 16.468	-€ 45.602
Vrijval 2015	-€ 63.611	Vrijval 2015	-€ 2.800	-€ 66.411
"Vrijval" in jaarrekening 2016	€ 10.891	Vrijval in jaarrekening 2016	€ 51.557	€ 62.448

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Door het bestuur is een bijdrage toegezegd van € 3.000.000,- voor de realisatie van een fly-over N3-A16. Verwacht wordt dat deze bijdrage in 2018 zal worden opgevraagd.

Daarnaast zijn met Rijkswaterstaat vergevorderde gesprekken voor door haar aan te kopen percelen grond van het Wegschap voor het realiseren van de hierboven bedoelde fly-over.

Overheidsondernemingen zijn sinds 1 januari 2016 voor de vennootschapsbelasting belastingplichtig. De vraag of het Wegschap ook daadwerkelijk belastingplichtig is thans nog bij de belastingdienst in behandeling. Indien besloten wordt dat het Wegschap belastingplichtig is zal er over 2016 alsnog een VPB-last worden geheven. Rekening wordt gehouden met een kleine kans hierop.

3.4. EMU-Saldo

Omschrijving	EMU-Saldo		
	2016	2017	2018
	Volgens jaarrekening	Volgens begroting 2016	Volgens meerjarenraming in begroting 2017
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	€ -1.755	€ -1.170	€ -1.240
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	€ 3.818	€ 4.186	€ 4.553
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	€ 175	€ 175	€ 175
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	€ -	€ -	€ -
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	€ -	€ -	€ -
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	€ -	€ -	€ -
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	€ -	€ -	€ -
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	€ -	€ -	€ -
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen.	€ -	€ -	€ -
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	€ -	€ -	€ -
11 Verkoop van effecten:			
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	<input type="text" value="Neen"/>	<input type="text" value="Neen"/>	<input type="text" value="Neen"/>
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	€ -	€ -	€ -
Berekend EMU-Saldo	€ 2.237	€ 3.191	€ 3.488

(Bedragen x € 1.000,-)

4. Controleverklaring accountant

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9830
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil te Dordrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil op 31 december 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het controleprotocol Accountantscontrole jaarrekening 2016 vastgesteld door het dagelijks bestuur op 31 maart 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2016.
- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2016.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het besluit van het algemeen bestuur op 24 juni 2016 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

2017.014335/LR/1

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 68.360, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol Accountantscontrole jaarrekening 2016 zoals door het algemeen bestuur is vastgesteld op 24 juni 2016.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

De rapporteringstolerantie is gelijkgesteld aan de goedkeuringstoleranties, met als bovengrens 1% voor fouten in de jaarrekening en 3% voor onzekerheden in de controle. Vanuit onze controlerichtlijnen is het verplicht om eventuele niet gecorrigeerde fouten en eventuele onzekerheden te communiceren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het directieverslag
- Het jaarverslag, waaronder de verantwoording van de baten en lasten en de paragrafen
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, in overeenstemming met het BBV.

Deloitte.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het besluit van het algemeen bestuur op 24 juni 2016.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het besluit van het algemeen bestuur genomen op 24 juni 2016 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Deloitte.

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 6 april 2017

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.M.J. van Vugt RA

5. Bijlagen

5.1. Staat van activa

Omschrijving activa	Term.	Oorspr. bedrag	Afschrijving t/m 2012	Afschrijving in 2013	Afschrijving in 2014	Afschrijving in 2015	Boekwaarde 31 dec. 2015	Afschrijving in 2016	Totaal aan afschrijvingen t/m 2016	Boekwaarde 31-12-2016
Tunnel										
Elementen + damwand	60	11.221.186	4.408.752	61.496	67.185	73.399	6.610.353	80.189	4.691.022	6.530.164
Elektro-technische installatie	40	4.074.349	2.915.260	122.892	134.260	146.679	755.258	160.246	3.479.337	595.012
Tolplein	40	486.456	256.313	24.948	27.256	29.777	148.162	32.531	370.825	115.631
Verzekeringspremie	40	272.746	143.715	12.804	13.988	15.282	86.958	16.695	202.484	70.262
E.risico schade + court. enz.	40	616.720	324.960	28.951	31.629	34.554	196.626	37.751	457.845	158.875
Aandeel algemene kosten	40	369.911	194.909	17.365	18.971	20.726	117.940	22.643	274.614	95.297
Aandeel in de rente	40	2.250.517	1.185.815	105.647	115.419	126.095	717.541	137.759	1.670.735	579.782
Renovatie tunnel	20	7.830.050	3.354.492	470.011	513.487	560.985	2.931.075	612.876	5.511.851	2.318.199
Project lekkage	20	90.660	59.988	4.533	4.533	4.533	17.073	4.533	78.120	12.540
Brandblusinstallatie	20	196.019	67.790	9.801	9.801	9.801	98.826	9.801	106.994	89.025
Overige projecten	20	449.536	264.036	22.477	22.477	22.477	118.070	22.477	353.943	95.593
Noodstroomvoorziening	20	300.000	18.750	15.000	15.000	15.000	236.250	15.000	78.750	221.250
Totalen tunnel		28.158.150	13.194.780	895.925	974.005	1.059.308	12.034.133	1.152.502	17.276.519	10.881.631
Wegen										
grondaankopen en -onderzoek	40	1.957.225	1.030.970	91.879	100.377	109.662	624.337	119.806	1.452.694	504.531
Grondwerken en wegen	40	9.520.612	5.739.566	446.928	488.269	533.434	2.312.414	582.777	7.790.975	1.729.637
Kunstwerken	60	8.700.000	2.615.712	47.679	52.090	56.908	5.927.611	62.172	2.834.561	5.865.439
Afritten	40	20.349.203	10.718.893	955.258	1.043.619	1.140.154	6.491.279	1.245.618	15.103.542	5.245.661
Verplaatsen bronnen	40	803.364	423.171	37.713	41.201	45.012	256.268	49.176	596.272	207.092
Verzekeringspremie	40	330.184	173.927	15.500	16.934	18.500	105.323	20.211	245.072	85.112
Eigen risico schade + court.	40	40.548	21.351	1.903	2.080	2.272	12.942	2.482	30.088	10.460
Aandeel algemene kosten	40	1.571.881	827.984	73.789	80.615	88.072	501.422	96.218	1.166.678	405.203
Aandeel in de rente	40	5.857.582	3.085.469	274.974	300.409	328.197	1.868.533	358.555	4.347.604	1.509.978
Vervanging duiker	10	107.249	107.249	0	0	-	-	-	107.249	0
Aanleg busbaan	10	23.410	23.410	0	0	-	-	-	23.410	0
Bijdrage Project N3 / A16	40	0,00	0	0	0	-	-	-	-	0
Totalen wegen		49.261.258	24.767.702	1.945.623	2.125.593	2.322.211	18.100.129	2.537.015	33.698.144	15.563.114
Installaties										
Hoogte en registratie	10	249.619	249.619	0	0	-	-	0	249.619	0
Vervanging airco	10	18.638	8.389	1.864	1.864	1.864	4.658	1.864	15.844	2.794
Brandmeldinstallatie	10	58.545	24.883	5.855	5.855	5.855	16.099	5.855	48.301	10.244
Opw.stations / best.systeem	10	717.425	586.841	71.743	58.842	-	-	0	717.425	0
Matrix borden luifel	10	24.883	14.307	2.488	2.488	2.488	3.112	2.488	24.260	623
Led verlichting	10	135.607	35.031	13.561	13.561	13.561	59.894	13.561	89.274	46.333
Vervanging roltrappen etc	25	659.582	28.582	26.383	26.383	26.383	551.850	26.383	134.115	525.467
Vervanging HVI	20	102.543	6.409	5.127	5.127	5.127	80.752	5.127	26.917	75.625
Vernieuwen Brandblusvoorz.	25	175.000	7.583	7.000	7.000	7.000	146.417	7.000	35.583	139.417
Opwaardderstations update	10	175.000	18.958	17.500	17.500	17.500	103.542	17.500	88.958	86.042
Software lokale straten	5	203.000	10.150	40.600	40.600	40.600	71.050	40.600	172.550	30.450
Plafonds roltrappen	25	10.325	69	413	413	413	9.017	413	1.721	8.604
Project Nieuwe Logica	5	11.662	1.166	2.332	2.332	2.332	3.499	2.332	10.496	1.166
Totalen installaties		2.541.829	991.987	194.866	181.965	123.123	1.049.888	123.123	1.615.064	926.765
Voertuigen										
Bedrijfswagen 2-VRG-18	5	21.392	5.348	4.278	4.278	4.278	3.209	3.209	21.392	0
Bedrijfswagen 42-TV-HB	5	12.998	3.250	2.600	2.600	2.600	1.950	1.950	12.998	0
Totalen voertuigen		34.391	8.598	6.878	6.878	6.878	5.159	5.159	34.391	-
Totalen										
Afschrijvingen en boekwaarde tunnel		28.158.150	13.194.780	895.925	974.005	1.059.308	12.034.133	1.152.502	17.276.519	10.881.631
Afschrijvingen en boekwaarde wegen		49.261.258	24.767.702	1.945.623	2.125.593	2.322.211	18.100.129	2.537.015	33.698.144	15.563.114
Afschrijvingen en boekwaarde install.		2.541.829	991.987	194.866	181.965	123.123	1.049.888	123.123	1.615.064	926.765
Afschrijvingen en boekwaarde voert.		34.391	8.598	6.878	6.878	6.878	5.159	5.159	34.391	-0
Totaal afschrijvingen/boekwaarde		79.995.628	38.963.066	3.043.292	3.288.441	3.511.520	31.189.308	3.817.799	52.624.118	27.371.510

Bedragen in €

5.2. Staat van leningen

Geldgever	Loop- tijd	Opgenomen	Rente- vervaldag	Hoofdsom	Rente	Restant geldlening per 31-12-2105	Aflossing 2016	Loop- tijd	Rente-betaling 2016	Totaal rente en aflossing 2016	Rente toe te rekenen aan 2016	Restant geldlening 31-12-2016
						<u>35.717.496,32</u>	<u>8.770.509,96</u>		<u>1.099.384,00</u>	<u>9.869.893,96</u>	<u>617.299,52</u>	<u>359.771,44</u>
Nederlandse Waterschapsbank	15	01-04-2001	1-4	6.800.000,00	5,25	906.670,82	453.333,00	15	47.600,22	500.933,22	11.900,05	17.850,18
N.V. Bank Nederlandsche Gemeente	20	02-09-2002	2-9	8.500.000,00	4,90	3.927.482,17	483.843,63	20	192.447,12	676.290,75	128.298,08	56.246,26
N.V. Bank Nederlandsche Gemeente	15	02-10-2006	1-2	3.500.000,00	4,10	1.633.333,33	233.333,33	15	66.966,67	300.300,00	5.580,56	52.616,67
N.V. Bank Nederlandsche Gemeente	10	01-11-2007	1-11	4.000.000,00	4,52	800.000,00	400.000,00	10	36.160,00	436.160,00	30.133,33	400.000,00
Erasmus N.V.	10	26-11-2008	26-11	3.000.000,00	4,32	900.000,00	300.000,00	10	38.880,00	338.880,00	35.640,00	600.000,00
Nederlandse Waterschapsbank	7	01-09-2009	1-9	3.500.000,00	3,85	3.500.000,00	3.500.000,00	7	134.750,00	3.634.750,00	89.833,33	0,00
N.V. Bank Nederlandsche Gemeente	10	01-07-2010	1-8	5.000.000,00	2,84	2.500.000,00	500.000,00	10	71.000,00	571.000,00	41.416,67	23.666,67
N.V. Bank Nederlandsche Gemeente	10	15-04-2011	15-4	7.000.000,00	3,655	4.200.000,00	700.000,00	10	153.510,00	853.510,00	44.773,75	90.613,54
N.V. Bank Nederlandsche Gemeente	10	03-10-2011	1-10	3.000.000,00	2,83	1.800.000,00	300.000,00	10	50.940,00	350.940,00	38.205,00	10.612,50
N.V. Bank Nederlandsche Gemeente	10	01-06-2012	1-6	4.000.000,00	2,31	2.800.000,00	400.000,00	10	64.680,00	464.680,00	26.950,00	32.340,00
BNG Bank	10	22-07-2013	22-7	3.000.000,00	1,90	2.400.000,00	300.000,00	10	45.600,00	345.600,00	26.600,00	16.625,00
BNG Bank	10	30-09-2013	30-9	7.000.000,00	2,20	5.600.000,00	700.000,00	10	123.200,00	823.200,00	92.400,00	26.950,00
BNG Bank	10	01-09-2014	1-9	2.500.000,00	1,39	2.250.000,00	250.000,00	10	31.275,00	281.275,00	20.850,00	9.266,67
BNG Bank	10	03-08-2015	3-8	2.500.000,00	1,695	2.500.000,00	250.000,00	10	42.375,00	292.375,00	24.718,75	15.890,63
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	10	15-08-2016	15-8	2.000.000,00				10				1.920,00

5.3. Vaststelling

Het Dagelijks Bestuur	
Aldus behandeld in de vergadering van Dagelijks Bestuur van 31 maart 2017	
De secretaris	De voorzitter
<hr/>	<hr/>
De heer Ir. M.M.K. Zuurmond	F. Vermeulen

Het Algemeen Bestuur	
Aldus behandeld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 9 juni 2017	
De secretaris	De voorzitter
<hr/>	<hr/>
De heer Ir. M.M.K. Zuurmond	F. Vermeulen

Wegschap

Tunnel Dordtse Kil

Begroting 2018

Begroting 2018

Inhoud

1.	Uitgangspunten	4
2.	Beleidsbegroting	6
2.1	Programmaplan	
2.2	Onderhoud kapitaalgoederen	7
2.3	Risicoparaagraaf	9
2.4	Weerstandsvermogen	13
2.5	Risiconorm, liquiditeit en kasgeldlimiet	14
2.6	Overige financiële kengetallen	15
3.	Financiën	17
3.1	Begrote saldo van baten en lasten	17
3.1.1	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	17
3.2	Geprognoseerde balans	21
3.2.1	Toelichting op de geprognoseerde balans	22
3.3	Meerjarenbegroting	23
3.3.1	Toelichting op de meerjarenbegroting	23
4.	Bijlage	24
4.1	Staat van leningen	
5.	Vaststelling	25

1. Uitgangspunten

Voor u ligt de begroting van 2018 en de meerjarenbegroting tot en met 2022 van het Wegschap Tunnel Dordtse Kil. De begroting is een instrument dat op hoofdlijnen de doelen, intenties en activiteiten van het Wegschap voor 2018 aangeeft en is gebaseerd op de 'Handreiking Duale Begroting' en het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).

Daarnaast is deze begroting samengesteld op basis van:

- beleid;
- uitgangspunten voor de meerjarenbegroting;
- effecten van de investeringen;
- loon- en prijsontwikkelingen;
- verwachte renteontwikkelingen;
- verwacht verkeersaanbod.

Beleid

Het beleid van het Wegschap is er op gericht om weggebruikers een veilige doortocht door de tunnel te bieden. Hierbij wordt gestreefd naar een constante bijdrage van de garanten en naar zo laag mogelijke toltarieven.

Daarnaast zet het Wegschap zich in voor het zo goed als mogelijk onderhouden en in stand houden van haar kapitaalgoederen.

Uitgangspunten voor de meerjarenbegroting

Voor het meerjarenperspectief van 2018 e.v. zijn de rente- en afschrijvingslasten meerjarig doorgerekend. Ook bij de verwachte inkomsten is uitgegaan van de huidige prijsstelling van de tarieven en rekening gehouden met de ontwikkelingen in het verkeersaanbod. Met betrekking tot de loonkosten is er zo goed als mogelijk rekening gehouden met de te verwachte cao-ontwikkelingen van 2017 e.v.

De eerste investeringskosten voor groot onderhoud/renovatie zijn pas in 2020 gepland, waardoor de hieruit volgende kapitaallasten in 2021 effect hebben. Daarnaast is gerekend met een bijdrage aan de aansluiting N3/A16 in 2018 waardoor de hieruit volgende kapitaallasten in 2019 effect hebben.

Effecten van de investeringen

Bij het opstellen van de (meerjaren)begroting is rekening gehouden met toekomstig verwachte investeringen. Dit betreft enerzijds investeringen die uit het onderhoudsfonds gefinancierd worden en niet tot een toename van de kapitaallasten leiden. Anderzijds betreft het investeringen die wel geactiveerd zullen worden, zoals het activeren van het financieel aandeel van € 3 miljoen in de realisatie van de verbindingsweg N3 – A16. Verwacht wordt dat deze bijdrage pas in 2019 tot kapitaallasten zal leiden. De kapitaallasten volgend uit de investeringen voor de renovatie zullen zich in 2021 aandienen.

Loon- en prijsontwikkelingen

Voor 2018 is gerekend met een verwachte loonontwikkeling in 2017 van + 2,5%. Voor het bepalen van de te verwachten loonkosten en prijsstijgingen, op de lange termijn, is voor de periode na 2018 de nullijn gehanteerd.

Verwachte renteontwikkelingen

Onder invloed van de actuele economische situatie zijn de huidige rentestanden bijzonder laag. De rente voor lang geld beweegt zich op dit moment onder de 0,5%

Het uitspreken van een verwachting ten aanzien van de renteontwikkelingen op lange termijn is geen eenvoudige zaak. In de liquiditeitenplanning is gerekend met aan te trekken kredieten, in 2018 € 2.000.000,-, 2020 € 5.000.000,-, 2021 € 20.000.000 en in 2022 € 8.000.000,-. De genoemde leningen zijn benodigd voor de financiering van de fly-over en voor het groot onderhoud in 2020 – 2022. Bij de aan te trekken kredieten is uitgegaan van een rentepercentage van 1%.

Verwacht verkeersaanbod

Vanaf 2014 is stijgt de verkeersdruk. Ook januari 2017 laat ten opzichte van 2016 een positieve ontwikkeling zien. In de begroting 2018 en meerjarenbegroting wordt, gegeven deze ontwikkelingen, uitgegaan van een jaarlijkse ontwikkeling in verkeersaanbod van +0.5%

2. Beleidsbegroting

2.1 Programmaplan

Het Wegschap Tunnel Dordtse Kil heeft slechts één programma: het beheer en de exploitatie van een niet-openbare toltunnel onder de Dordtse Kil tussen Dordrecht en 's Gravendeel, inclusief de daarbij behorende wegen, gebouwen en het tolplein. Alsmede het bevorderen van het gebruik van de tunnel en het heffen van tolgelden tegen zodanige tarieven dat een rendabele exploitatie is gewaarborgd. Hierbij dient de veiligheid, zoals ook voorgeschreven in wet- en regelgeving, van de weggebruiker en de medewerkers altijd te zijn geborgd.

Om deze veiligheid te borgen dienen de wegen en de tunnel goed onderhouden en aangepast te worden aan de vigerende regelgeving. Het Wegschap stelt zich ten doel deze ontwikkelingen op de voet te volgen en in een zo vroeg mogelijk stadium ook actief betrokken te worden bij de relevante ontwikkelingen. Met betrekking tot de tunnel wordt voldaan aan de Warvw¹ en onder meer de bouwregelgeving. Hierop is ook de openstellingvergunning, verleend door het bevoegd gezag i.c. Burgemeester en Wethouders van de gemeente Dordrecht, gebaseerd.

In het kader van terrorismebestrijding heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie de Kiltunnel aangewezen als een van de vitale objecten. Sinds enkele jaren is de tunnel ook aangesloten op het 'Alerteringssysteem terrorismebestrijding'. In samenwerking met de politie heeft de Kiltunnel een matrix opgesteld met maatregelen die genomen worden bij dreigende terroristische activiteiten. Het betreft hier voornamelijk maatregelen in organisatorische zin.

Ten aanzien van het voorkomen van cyber criminaliteit heeft de Kiltunnel organisatorische, hardware- en softwarematige maatregelen genomen en is zij bovendien aangesloten bij de werkgroep ISAC-tunnels².

Voor het ontsluiten van met name het oostelijk deel van de Hoekse Waard is men voornamelijk aangewezen op de Kiltunnel. Het is daarom van belang dat de tunnel voor het wegverkeer een hoge beschikbaarheid heeft. Dit betekent dat weggebruikers, uitgezonderd bij ongevallen of oefeningen, altijd van de tunnel gebruik kunnen maken. Daarbij heeft een hoge beschikbaarheid natuurlijk ook direct invloed op de tolopbrengsten.

De Kiltunnel is ook opengesteld voor categorie C – stoffen, zodat licht ontvlambare vloeistoffen, zoals benzine, door de tunnel getransporteerd mogen worden. Omdat de Heine Noordtunnel gesloten is voor transporten met deze stoffen, is de beschikbaarheid van de Kiltunnel voor deze sector extra belangrijk.

1 Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels
2 Information Sharing and Analysis Centres

Juist en tijdig correctief en preventief onderhoud aan civiele constructies en de technische installaties moet voorkomen dat de tunnel korte of langere tijd voor het wegverkeer gesloten moet worden. Het volgen van een actueel en goed instandhoudings- en beheerplan is van groot belang om de kapitaalgoederen in goede staat te houden, waardoor de levensduur van de tunnel niet tijdsgebonden is.

Ondanks alle onderhoudsinspanningen is veroudering, slijtage en onder meer functieverlies niet te voorkomen en wordt er rekening gehouden met het uitvoeren van groot onderhoud/renovatie in de periode 2020 - 2022

Gestreefd wordt naar een constante bijdrage van de garanten en naar zo laag mogelijke tarieven voor passanten. De huidige tarieven zijn sinds 2011 ongewijzigd gebleven. Pas wanneer daartoe noodzaak is zullen de tarieven, volgens bestuursbeluif, met maximaal de inflatiecorrectie worden verhoogd.

2.2

Onderhoud kapitaalgoederen

Het Wegschap is eigenaar en beheerder van ca. 4 kilometer wegvak. Gelegen tussen kilometerpaal 26.2 aan de Nieuw Bonaventuurseweg en kilometerpaal 30.1 aan de Kiltunnelweg. Tevens behoren de fietspaden, parallelwegen, het tolplein, de tunnel en de bijbehorende gebouwen tot het areaal van het Wegschap.

Met uitzondering van de tunnel met open afritten, het tolplein en de gebouwen is het beheer en onderhoud aan de wegen, bermen, watergangen etc. sinds 1985 uitbesteed aan de provincie. De provincie voert hieraan dagelijks en meerjarig onderhoud.

De onderhoudsprogramma's van het Wegschap zijn vervolgens gericht op de tunnel, tolplein, gemalen en gebouwen. De programma's voor het jaarlijks terugkerend onderhoud en het meerjarig onderhoud zijn gepland in het instandhoudingsplan. In het kader van tunnelveiligheid is daarnaast een veiligheidsbeheerplan opgesteld.

Sinds 2004 is de 'Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels' van kracht. De Kiltunnel valt onder de regels van deze wet, waarin is geregeld dat de tunnelbeheerder de veiligheid van de weggebruiker aantoonbaar borgt. Het tunnelveiligheidsplan en het veiligheidsbeheerplan zijn de geëigende instrumenten hiervoor. Mede aan de hand van het veiligheidsbeheerplan is in 2010 het instandhoudingsplan opgesteld en door het bestuur vastgesteld.

Hierin zijn werkzaamheden gepland met het doel functieverlies van installaties te voorkomen en de veiligheid van de weggebruiker te garanderen. Met het volgen van dit plan wordt geborgd dat de staat van onderhoud aan gebouwen en installaties voldoende is en functieverlies wordt voorkomen. Voor de geplande werkzaamheden volgens dit instandhoudingsplan wordt in 2018 € 591.000,- uit de onderhoudsvoorziening aangewend. Hierin zijn onderzoeks- en voorbereidingskosten voor de geplande renovatie begrepen.

Renovatie

Bij het opstellen van deze begroting is rekening gehouden met de geplande grootschalige renovatie die, na instemming van het bestuur, aanvangt in 2020.

Ondanks jaarlijks terugkerend onderhoud dienen er in de levensduur van de tunnel renovatiewerkzaamheden te worden uitgevoerd. Renovatie is om verschillende redenen noodzakelijk:

- installaties zijn tussen 15 en 20 jaar technisch aan het einde van hun levensduur;
- civiele constructies behoeven, in elk geval na de eerste 40 jaar van hun levensduur, groot onderhoud;
- veranderende wet- en regelgeving, onder andere op het gebied van (verkeers)veiligheid;
- het borgen van de levensduur van de kapitaalgoederen.

Tunnel, tolplein, kantoor, gebouwen, wegmeubilair, tunnelgebouwen, ondergrondse infrastructuur, watergangen etc. worden in 2017 met een areaalverkenning nader in beschouwing genomen. Het is daarom nog te vroeg om een goed onderbouwde raming van kosten op te stellen. Echter, in het meerjarenperspectief wordt voor de periode na 2020 gerekend met een financiële inspanning van € 40 miljoen. In de komende jaren zal de totale omvang van het project in kaart worden gebracht. De onderzoekskosten naar de staat van onderhoud zullen uit de voorziening worden aangewend. In de loop van 2017 zal het bestuur hierover nader worden geïnformeerd.

2.3 Risicoparagraaf

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de risico's die een rol spelen in de bedrijfsvoering van de Kiltunnel en die invloed kunnen hebben op toekomstige financiële resultaten.

Indien de resultaten daar aanleiding toe geven liggen er in elk geval twee beheersmaatregelen voor de hand:

- het verhogen van de bijdrage van de garanten;
- het indexeren van de toltarieven.

Beide maatregelen kunnen in een onderhanden exploitatiejaar bij bestuursbesluit worden geëffectueerd.

De navolgende risico's kunnen worden onderkend:

- vennootschapsbelasting;
- verminderde tolopbrengsten;
- hogere rentelasten;
- stijgende onderhoudskosten;
- levensduur civiele constructies en dilatatievoegen;
- zink- sluitvoegen;
- functieverlies van technische installaties;
- automatisering;
- oud verlof.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Overheidsondernemingen zijn sinds 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig. De vraag is in hoeverre het Wegschap een onderneming vormt. Om hier duidelijkheid in te verkrijgen heeft Deloitte hierover namens het Wegschap een brief verzonden naar de belastingdienst. Op 15 december 2016 heeft er een gesprek met deze dienst plaatsgevonden waarin de standpunten van de Kiltunnel verder zijn toegelicht. Tot op het moment van het opmaken van deze begroting is er van de belastingdienst nog geen duidelijkheid ontvangen.

Bij het opstellen van deze begroting is ervan uitgegaan dat het Wegschap niet wordt aangemerkt als belastingplichtige. Indien echter toch besloten wordt dat het Wegschap belastingplichtig is, dan zal het jaarresultaat afnemen waardoor de negatieve algemene reserve minder snel tot een positief saldo zal aangroeien.

Verminderde tolopbrengsten

De tolopbrengsten worden beïnvloed door tariefontwikkelingen, ontwikkelingen in de omgeving en/of economische omstandigheden. Echter, tariefontwikkelingen zijn niet aan de orde. Deze zijn al vele jaren op het zelfde niveau en niet geïndexeerd.

Tot nu toe was 2013 het jaar met het slechtste scenario. In dat jaar waren de tolopbrengsten € 374.000,- lager dan begroot (-5,2%). Door het scenario 2013 als "norm" (-5,2% van de raming), te hanteren kan er naar alle redelijkheid iets gezegd worden over het financiële risico bij achterblijvende tolopbrengsten in een begrotingsjaar. Voor 2018 betekent dit, op basis van de "norm", een risico van maximaal € 390.000,-. De kans hierop wordt echter als gemiddeld beschouwd, waardoor de omvang van het risico 50% van het maximale risico wordt beschouwd.

Hogere rentelasten

De behoefte aan vreemd vermogen neemt in de periode 2018 - 2021 af. Het risico op rentekosten wordt daarom op korte termijn (nagenoeg) nihil geacht. Immers al vele jaren worden er telkens leningen aangetrokken met een steeds lagere rentelast. In 2021 en de jaren daarna zullen, als de geplande renovatie/groot onderhoud is opgestart, weer leningen moeten worden aangetrokken. Het is op dit moment moeilijk te voorspellen welke rentepercentages er dan betaald moeten worden.

Stijgende onderhoudskosten

Stijgende onderhoudskosten leiden tot hogere exploitatiekosten. Onderhoud is echter een activiteit waar het Wegschap invloed op heeft en waarop directe sturing plaatsvindt. Gelet op het geplande groot onderhoud in de periode 2020 - 2022, zal de komende jaren de noodzaak tot grote onderhoudswerken afnemen, waardoor eventueel stijgende onderhoudskosten steeds minder van invloed zijn op de exploitatie.

De onderhoudsvoorziening is aangemaakt voor de financiering van het meerjaren instandhoudingsplan en is in 2016 geactualiseerd. Bij het actualiseren van het plan zijn de conclusies van de "Veiligheidsbeschouwing Kiltunnel" betrokken. In deze veiligheidsbeschouwing is de robuustheid en de eventuele kwetsbaarheid van het gehele civiele systeem (tunnel, damwanden, onderloopshedschermen, afritten enzovoorts) vastgelegd. Gebleken is dat er geen extra financiële inspanningen benodigd zijn voor werken of reparaties anders dan in het instandhoudingsplan is voorzien. Het verloop en de omvang van de onderhoudsvoorziening wordt dan ook, mede gelet op de voortgang van het reguliere onderhoud, zodanig voldoende geacht dat ook de voorbereidingen voor het geplande groot onderhoud in 2020 - 2022 uit de voorziening geput kunnen worden.

Levensduur civiele constructies en dilatatievoegen

De levensduur van grote civiele constructies zoals de tunnel is lastig voorspelbaar. Tunnels worden in Nederland normaal gesproken gebouwd voor een exploitatieperiode van 100 jaar. Echter door het uitvoeren van onderhoud en tijdige renovaties is de levensduur niet tijdgebonden. In de periode 2020 - 2022 staat groot onderhoud/renovatie van de Kiltunnel gepland, waarbij ook de civiele constructies onder handen worden genomen. In 2016 is reeds met de voorbereiding van dit groot onderhoud gestart. De verwachting is dat na het uitvoeren van groot onderhoud de civiele constructies en de dilatatievoegen weer voor een periode van 40 jaar in goede staat blijven.

Zink- sluitvoegen

Zink- en sluitvoegen zijn overgangen tussen de zinkelementen en de landhoofden en tussen de zinkelementen onderling. Voor een waterdichte afdichting wordt gebruik gemaakt van een zogenaamd rubber omega profiel, die met ankerbouten en klemstrippen is bevestigd aan het constructiebeton. Voor een duurzame dichting is een goede conditie van de klemstrippen en de ankerbouten van groot belang. Vastgesteld is echter dat er in algemene zin deformaties optreden die de levensduur verkorten. In COB³ verband is er onderzoek gedaan naar de status van de ankers en klemstrippen. In het kader van het onderzoek zijn er onder andere bij de Kiltunnel camera opnames gemaakt van alle klemverbindingen. De resultaten hiervan zijn inmiddels beoordeeld. De conclusies zijn dat de klemverbindingen bij de Kiltunnel geen verontrustende beelden laten zien en dat deze waterdichte constructies geen lekkages vertonen. Kostbare herstelwerkzaamheden worden daarom vooralsnog uitgesloten.

Functieverlies van technische installaties

Door het bevoegd gezag is op basis van het tunnelveiligheidsplan en het veiligheidsbeheerplan een openstellingvergunning voor de Kiltunnel verleend. In het tunnelveiligheidsplan is immers aangetoond dat het hier een veilige tunnel betreft. Door functieverlies van één of meerdere installaties neemt het veiligheidsniveau af, waardoor het bevoegd gezag maatregelen kan en zal verlangen. Uitblijven van afdoende maatregelen kan formeel zelfs leiden tot het intrekken van de openstellingvergunning. Het uitvoeren van noodzakelijke en geplande onderhoudswerkzaamheden moet functieverlies voorkomen. Voorts zullen met het groot onderhoud in 2020 - 2022 naast het herstellen van gedeformeerde civiele constructies ook de technische installaties worden vernieuwd, waardoor deze voor de daarna komende 15 tot 25 jaar ongestoord kunnen functioneren.

Automatisering

De automatisering bestaat voornamelijk uit:

- besturing en MMI⁴ voor de verkeerstechnische en tunneltechnische installaties (VTTI);
- besturing en MMI voor de tolregistratie (TC 4);
- kantoorautomatisering met financieel pakket.

Het is evident dat de drie genoemde systemen van zeer groot belang zijn voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Immers, uitval van besturing aan de VTTI betekent dat de tolbeambte geen maatregelen meer kan nemen bij verkeersgevaarlijke situaties. En voorts dat er geen controle meer is over de technische installaties van de tunnel.

Uitval van het tolregistratiesysteem en kantoorautomatisering kan betekenen dat er voor korte of langere periode geen tolgelden afgerekend kunnen worden en er geen mogelijkheden meer zijn om te sturen in de dagelijkse bedrijfsvoering, zowel binnen de kantooromgeving als op het tolplein. In voorkomend geval is er geen controle meer op crediteuren- en debiteurenadministratie, salarisbetalingen, afdrachten etc.

Om de beschreven risico's te beteugelen zijn deze systemen in het jaarlijks onderhoudsprogramma opgenomen, worden er automatisch back-up 's gegenereerd, zijn de servers voor de kantoorautomatisering en de tolcentrale redundant uitgevoerd en fysiek in een andere ruimte geplaatst en zijn de servers voor de TTI eveneens redundant uitgevoerd.

³ Nederlands kenniscentrum voor ondergronds bouwen en ondergronds ruimtegebruik

⁴ Mens Machine Interface

Daarnaast is in het kader van het voorkomen van cybercrime of de mogelijkheden daartoe, aansluiting gezocht bij de "ISAC-tunnels" (Information Sharing and Analysis Centers). Dit is een platform van deskundigen dat een veilige en vertrouwde omgeving biedt waarbinnen private partijen die actief zijn in vitale infrastructuur, vertrouwelijke informatie over cyberdreigingen en best practices kunnen uitwisselen met overheidspartijen.

In het kader van het veilig en integer gebruik van kantoorautomatisering en tolgeldverwerking zijn contracten overeengekomen voor Firewallmanagement, Servermonitoring, SPAM-filtering en systeem- en netwerkbeheer.

Oud verlof

Bij het beëindigen van het dienstverband wordt een vergoeding gegeven voor vakantiedagen waarop de medewerker aanspraak heeft, maar die met ingang van de ontslagdatum nog niet zijn verleend. Er is echter nauwelijks sprake van een verlofstuwmeer.

In onderstaande tabel is de risicoscan weergegeven.

Risicoscan									
Risico	Kans		Impact		Nadere omschrijving	Beheersmaatregel	Maximaal risico		Benodigde capaciteit
VPB	Gem.:	40%	Groot	95%	Belastingplicht overheids-ondernemingen 25% van het jaarresultaat	Overleg met belasting-dienst. Indien nodig, fiscale jaarrekening opstellen	€	380.000	€ 144.400
Tolopbrengsten	Gem.:	50%	Groot	95%	5,2% van de raming v.d. tolopbrengsten	Niet beïnvloedbaar. E.v.t. aanpassing tarieven	€	390.000	€ 185.250
Rentelasten	Laag:	5%	Middel	50%	1% hogere rentelast v.d. aan te trekken lening	Niet beïnvloedbaar	€	30.000	nihil
Onderhoudskosten	Laag:	5%	Klein	5%	1% extra kostenstijging boven de raming	Directe sturing op inkopen	€	-	nihil
Levensduur civiel	Laag	5%	Klein	5%	Deformatie betonconstructies	Onderhoud, monitoring, e.v.t. technische maatregelen		nihil	nihil
Voegen	Laag	5%	Groot	95%	Deformatie leidt tot lekkage	Onderzoek naar toestand is uitgevoerd. Geen maatregelen noodzakelijk	€	10.000	€ 475
Zink- en sluitvoegen	Laag	5%	Groot	95%	Deformatie klemstrippen	Gezamenlijk met RWS en COB onderzoeken en monitoren en eventueel maatregelen bedenken die in de komende renovatie worden gerealiseerd.	€	10.000.000	€ 475.000
Functieverlies technische installaties	Laag	5%	Groot	75%	Kan leiden tot sluiten van de tunnel	Adequaat onderhoud en vervangingsonderhoud	€	100.000	€ 3.750
Automatisering	Laag	5%	Groot	75%	Uitval kan leiden tot verlies van data en functionaliteit	Uitvoeren adequaat onderhoud	€	100.000	€ 3.750
Oud verlof	Nihil	0%	Nihil	0%	Uitbetaling oud verlof bij uitdiensttreding	Niet noodzakelijk	€	13.500	nihil
Benodigde weerstandscapaciteit									€ 812.625

2.4 Weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin het Wegschap in staat is om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het activiteitsniveau in gevaar wordt gebracht. In de risicoparagraaf zijn de risico's benoemd en is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Het aanhouden van weerstandsvermogen is bedoeld voor het opvangen van de risico's in de bedrijfsvoering. Er is een drietal exploitatierisico's te onderscheiden. In de eerste plaats is dit het volume aan verkeer. Een lager volume betekent direct lagere baten uit tol. Daarnaast risico's met betrekking tot de rentekosten en de onderhoudskosten. Immers, hogere rentelasten en/of onderhoudskosten leiden tot hogere exploitatiekosten. Elk van die risico's had in het verleden een 'eigen' reserve. Echter, overeenkomstig het besluit van het algemeen bestuur (januari 2014) zijn de verschillende reserves, te weten de exploitatiereserve, rente-egaliserings- en de onderhoudsreserve samengevoegd met de algemene reserve, het eigen vermogen. Het eigen vermogen heeft overigens een negatief saldo. Negatieve reserves zijn in beginsel niet toegestaan. Echter, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft hiervoor, onder voorwaarden, voor het Wegschap een uitzondering gemaakt.

De eventuele toekomstige risico's worden gedekt uit het jaarlijkse positieve resultaat van de baten en lasten. In het slechtste geval wordt er ook aanspraak gemaakt op de algemene reserve. Hierdoor zal de negatieve omvang van het eigen vermogen minder snel worden weggewerkt. Verder ligt het voor de hand dat bij een beter exploitatieresultaat dan begroot, het volledige resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve, teneinde deze zo snel mogelijk tot een positief saldo te brengen. Als laatste zijn er nog mogelijkheden om een beroep te doen op de eigenaren die garant staan voor een sluitende exploitatie en/of om de toltarieven te indexeren. Een aanpassing van de toltarieven geschiedt bij bestuursbesluit en kan binnen het lopende jaar plaatsvinden.

In navolgende tabel wordt de beschikbare financiële weerstandscapaciteit gerelateerd aan de benodigde weerstandscapaciteit zoals die is berekend. Het doel voor het weerstandsvermogen is een ratio >1 (voldoende) als waardering.

Weerstandvermogen	2017	2018	Ratio weerstandsvermogen	Waardering
<u>Beschikbare weerstandscapaciteit</u>				
Algemene reserve	€ -2.206	€ -967	> 2	Uitstekend
Begroot exploitatieresultaat	€ 1.240	€ 1.465	1,5 - 2,0	Ruim voldoende
			1,0 - 1,5	Voldoende
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ -967	€ 499	0,8 - 1,0	Matig
			0,6 - 0,8	Onvoldoende
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 690	€ 813	< 0,6	Ruim onvoldoende
Weerstandvermogen	-1,40	0,61		

Bedragen x € 1.000,-

2.5 Renterisiconorm, liquiditeit en kasgeldlimiet

Twee elementen uit de 'Wet Financiering decentrale overheden' (FIDO) zijn de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beiden worden periodiek getoetst aan de norm en verwerkt in interne rapportages.

Op grond van de huidige vooruitzichten is het financieringsrisico van het Wegschap voor 2018 en verder zeer gering. Bij een voortzetting van de huidige exploitatie zal het Wegschap de komende jaren gespreid een beroep doen op de kapitaalmarkt. Herfinanciering of renteherziening is niet aan de orde, waardoor er ook geen renterisico is.

Renterisiconorm

Het renterisico op de vaste schuld wordt berekend door te bepalen welk deel van de langlopende leningen in enig jaar moet worden geherfinancierd. Wettelijk is vastgesteld dat 20% van het begrotingstotaal van de vaste schuld onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Door middel van deze norm wordt een kader gesteld waarmee een zodanige opbouw van de langlopende leningen wordt bereikt, dat het renterisico in voldoende mate wordt beperkt.

Omschrijving	Renterisiconorm		
	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
1a Renteherziening op vaste schuld o/g			
1b Renteherziening op vaste schuld u/g			
2 Renteherziening op vaste schuld			
3a Nieuw aangetrokken vaste schuld	2.000	3.000	2.000
3b Nieuw uitgezette lange leningen	-	-	-
4 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld	2.000	3.000	2.000
5 Betaalde aflossingen	8.771	5.444	4.666
6 Herfinanciering	3.500		-
7 Renterisico op vaste schuld	2.000		2.000
8 Stand van de vaste schuld	28.947	26.002	20.787
9 Vastgesteld percentage	20%	20%	20%
10 Renterisiconorm	5.789	5.200	4.157
11a Ruimte onder de renterisiconorm	<u>3.789</u>	<u>5.200</u>	<u>2.157</u>
11b Overschrijding renterisiconorm	-	-	-

(Bedragen x € 1.000,-)

Liquiditeit

De rentebetalingen en aflossingen zijn regelmatig over het jaar gespreid. Omdat ook de hoogte van de maandelijkse inkomsten uit de passages redelijk voorspelbaar is, zijn er voor de lopende exploitatie geen liquiditeitsproblemen. Indien de feitelijke ontwikkelingen niet conform deze prognose verlopen, zal op basis van de periodiek geactualiseerde liquiditeitsbegroting en met inachtneming van het 'Financieringsstatuut', de liquiditeitsbehoefte worden ingevuld.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een instrument ter beperking van het renterisico op de korte schuld. Deze limiet stelt dat de gemiddelde netto-vlottende schuld in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan het wettelijk bepaald percentage van 8,2% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2018 bedraagt € 8.550.000,-. De kasgeldlimiet komt daarmee op € 701.000,-. Dit bedrag wordt maandelijks getoetst aan de werkelijke omvang van het kasgeld.

2.6 Overige financiële kengetallen

Voor het bepalen van de overige financiële kengetallen is gebruik gemaakt van het rekenmodel van de Provincie Zuid-Holland.

De navolgende kengetallen worden onderkend:

- 1a netto schuldquote;
- 1b netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- 2 solvabiliteitsratio;
- 3 grondexploitatie;
- 4 structurele exploitatieruimte;
- 5 belastingcapaciteit.

1a Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Ultimo 2018 bedraagt deze schuldquote 3,1 (310%). Deze hoge quote is het gevolg van de omvang van de leningportefeuille. Deze quote daalt in 2018 snel omdat het aantal oude leningen afneemt. Opgemerkt wordt dat de eigen middelen -tolopbrengsten en de bijdrage van de garanten- voldoende zijn om aan de aflossings- en renteverplichtingen te voldoen.

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Het Wegschap heeft geen middelen doorgeleend aan private of publiekrechtelijke organisaties. Derhalve is de "netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekkingen" gelijk aan de netto schuldquote.

2 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate van weerbaarheid van het Wegschap. Omdat het Wegschap nagenoeg niet over eigen middelen beschikt (zijn zelfs negatief) is de ratio ook negatief. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de nagenoeg constante inkomstenstroom, jaarlijks à € 8 mln., voldoende is om aan de rente- en aflossingsverplichtingen te voldoen alsmede om de algemene reserve in 2020 te laten groeien tot een positieve waarde

3 Grondexploitatie

Dit kengetal is niet van toepassing. Het Wegschap heeft geen grond aangekocht voor (toekomstige) projecten.

4 Structurele exploitatieruimte

Bij dit kengetal worden de structurele baten en lasten vergeleken met de totale baten. De baten bij het Wegschap worden, op de bijdragen van de garanten en wat kleine neveninkomsten na, rechtstreeks bepaald door het volume aan verkeer.

5 Belastingcapaciteit

Dit kengetal is niet van toepassing. Het Wegschap heeft geen inkomsten uit belastingen.

Financiële kengetallen			
Kengetal	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldquote	327%	310%	233%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	327%	310%	233%
Solvabiliteitsratio	-7,39%	-5,63%	2,24%
Structurele exploitatieruimte	3,24%	-7,35%	1,67%
Netto schuldquote (en gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)			
Passiva			
Totaal van de vaste schulden (ultimo jaar)	29.236	26.003	20.787
Totaal van de netto-vlottende schulden (ultimo jaar)	13	0	5
Totaal van de overlopende passiva (ultimo jaar)	1.341	1.472	468
Totaal	30.590	27.475	21.260
Activa			
Financiële vaste activa			
Totaal van uitzettingen rentetypische looptijd <1 jr	2.179	635	750
Totaal van alle liquide middelen	201	100	100
Totaal van de overlopende activa	107	1.472	468
Totaal voor Netto schuldquote	2.487	2.207	1.318
Totaal voor Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	2.487	2.207	1.318
Totaal van de baten exclusief de mutaties van reserves	8.591	8.154	8.550
Solvabiliteitsratio			
Totaal eigen vermogen	-2.206	-1.610	499
Totaal van de passiva	29.858	28.616	22.237
Structurele Exploitatieruimte			
Totaal lasten exclusief mutaties reserves	6.836	6.914	7.085
Totaal incidentele lasten exclusief mutaties reserves	30	0	0
Totaal structurele lasten exclusief mutaties reserves	6.806	6.914	7.085
Totaal baten exclusief mutaties reserves	8.591	8.154	8.550
Totaal incidentele baten exclusief mutaties reserves	0	83	83
Totaal structurele baten exclusief mutaties reserves	8.591	8.071	8.467
Totaal stortingen in reserves	1.507	1.756	1.240
Totaal incidentele stortingen in reserves	0	0	0
Totaal structurele stortingen in reserves	1.507	1.756	1.240
Totaal onttrekkingen uit reserves	0	0	0
Totaal incidentele onttrekkingen uit reserves	0	0	0
Totaal structurele onttrekkingen uit reserves	0	0	0
Totaal baten exclusief mutaties reserves	8.591	8.154	8.550

Bedragen x € 1.000,-

3. Financiën

3.1 Begrote saldo van baten en lasten

In dit hoofdstuk wordt de financiële exploitatie behandeld. Onderstaand overzicht geeft een weergave van het begrote saldo van baten en lasten.

Omschrijving	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten			
Salariskosten eigen personeel	931	912	936
Personeel derden	253	238	180
Overige personeelskosten	58	73	78
Bedrijfsvoering	220	238	248
Tolgeldverwerking	36	26	36
Controle en advies	73	35	63
Vast onderhoud	470	497	497
Kapitaallasten	4795	4.895	5.046
Totaal lasten	6.836	6.914	7.084
Baten			
Tolopbrengsten	-7463	-7.238	-7.500
Overige tolvergoedingen	-191	-58	-192
Bijdrage garanten	-775	-775	-775
Rentebaten	0	0	0
Overige opbrengsten	-162	-83	-83
Totaal aan baten	-8.591	-8.154	-8.550
Totaal lasten	6.836	6.914	7.084
Totaal baten	-8.591	-8.154	-8.550
Resultaat <small>(Bedragen x € 1.000,-)</small>	-1.755	-1.240	-1.466

3.1.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Bij het opstellen van de begroting is de lijn uit het verleden voortgezet. Toch hebben op enkele onderdelen de resultaten van 2016 geleid tot kleine bijstellingen in de begroting. Uiteraard is ook de geprognosticeerde inkomstengroei kritisch beschouwd. In de periode 2018 en verder wordt uitgegaan van een lichte groei van het verkeersaanbod van 0,5 % per jaar.

Ook de berekende kapitaallasten (rente en afschrijving) zorgen voor mutaties in de komende jaren. Een groot deel van de activa wordt namelijk afgeschreven met de annuïteitenmethode. Dit betekent dat in de beginperiode de afschrijvingskosten vrij laag zijn, maar naarmate de afschrijvingsduur vordert zullen deze kosten tot en met 2019 toenemen. Dit effect wordt echter weer gedeeltelijk gecompenseerd door de afgenomen rentekosten die betaald moeten worden voor de uitstaande lange leningen. Voorts zullen als gevolg van de investeringen tijdens het groot onderhoud in 2020 - 2022, de kapitaallasten in 2021 weer toenemen.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de grootste posten uit de exploitatiebegroting.

Salariskosten eigen personeel

Deze post is samengesteld uit bruto salaris, toelagen en gratificaties, overwerk en het werkgeversdeel pensioenlasten en sociale lasten. Het werkgeversdeel levensloop is onderdeel van het IKB en derhalve in 2018 in de post bruto salaris begrepen. De salariskosten worden als volgt gespecificeerd:

Omschrijving salariskosten	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Bruto salaris	637	610	638
Toelagen en gratificaties	118	112	115
Werkgeversdeel levensloop	8	7	-
Werkgeversdeel sociale lasten	94	91	91
Werkgeversdeel pensioenlasten	88	92	92
Totaal	931	912	936
(Bedragen x € 1.000,-)			

Personeel derden

Op deze post worden de kosten voor inhuur tolbeambten verantwoord.

Overige personeelskosten

Als gevolg van de werkkostenregeling heeft in 2016 herschikking van deze post plaatsgevonden.

Omschrijving overige personeelskosten	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Overige personeelslasten	15	30	30
Reis- en verblijfkosten	0	0	1
Kantinekosten	2	2	2
Gerichte vrijstellingen	23	21	25
Nihilwaarderingen	12	12	12
Intermediaire kosten	2	2	2
Vrije ruimte	5	6	6
Totaal	58	73	78
(Bedragen x € 1.000,-)			

Kosten bedrijfsvoering

Bij deze post is rekening gehouden met meerkosten voor service en onderhoud aan de tolcentrale, netwerkbeheer en online servermonitoring. Servermonitoring is noodzakelijk ter voorkoming van cybercrime.

Omschrijving bedrijfsvoeringskosten	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Energie	70	71	71
Automatiseringskosten en ADP	45	61	61
Schoonmaakkosten kantoor	15	15	16
Overige huisvestingskosten	0	0	0
Telefoonkosten	4	10	6
Bureau- en kantoorbehoeften	6	8	8
Drukwerk en reclamekosten	15	4	15
Belastingen en heffingen	17	15	17
Verzekeringen	33	37	37
Bedrijfswagens	16	17	17
Overige kosten	0	0	0
Totaal	220	238	248
<small>(Bedragen x € 1.000,-)</small>			

Kosten tolverwerking

Kosten voor het girale betalingsverkeer alsmede de kosten voor het geldtransport zijn in deze post begrepen.

Advieskosten

Het betreft hier accountantskosten, treasurykosten en kosten voor technische advisering met betrekking tot het in stand houden van de tunnel. Voorts zijn hier de kosten begroot voor de veiligheidsbeambte.

Onderhoudskosten

Op deze post wordt onder meer de dotatie onderhoudsvoorziening van € 175.000,- geboekt, alsmede de kosten voor vast onderhoud.

Voor de reguliere aanwendungen uit de voorziening is volgens het onderhoudsplan € 391.000,- gepland vermeerderd met € 200.000,- voor onderzoek en advies in het kader van de voorbereidingen voor het groot onderhoud in 2020 - 2022.

Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingskosten en rentekosten. Op basis van de bestaande activastaat en de geldende afschrijvingstermijnen is de afschrijving berekend. Daarnaast is op basis van de verwachte financieringsbehoefte bepaald hoeveel leningen er in de toekomst nodig zijn en wat de daaruit voortvloeiende rentekosten zijn.

Omschrijving salariskosten	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Afschrijving tunnel	1.153	1.254	1.366
Afschrijving wegen	2.537	2.772	3.028
Afschrijving installaties	123	110	75
Afschrijving bedrijfsauto's	5	9	11
Rentelasten liquide middelen	0	0	0
Rentelasten langlopende leningen	977	749	566
Totaal	4.795	4.894	5.046
<small>(Bedragen x € 1.000,-)</small>			

Bijdrage garanten

Ingevolge artikel 33 van de Gemeenschappelijke regeling is de totale bijdrage van de garanten ad. €775.000 als volgt verdeeld over de overheidslichamen die zich garant hebben gesteld verdeeld:

Bijdrage garanten		
Deelnemer	Aandeel in bijdrage	
Provincie Zuid-Holland	50%	€ 387.500
Gemeente Dordrecht	42%	€ 325.500
Gemeente Binnenmaast	6%	€ 46.500
Gemeente Strijen	2%	€ 15.500
Totaal		€ 775.000

Opbrengsten uit tolgelden

Bij het opmaken van de begroting 2018 is uitgegaan van de gerealiseerde opbrengst in 2016 vermeerderd met jaarlijks 0.5%. Voor de meerjarenbegroting is eveneens gerekend met een groei tolopbrengsten van 0.5%

Overhead

Het Wegschap heeft slechts één primair proces nl. het exploiteren van de tunnel, tolplein en wegen c.a. Kosten die niet direct aan het primaire proces toegewezen kunnen worden, zoals managementkosten, onderhoudskosten kantoor etc, worden beschouwd als overheadkosten. Tenzij automatiseringskosten toegeschreven kunnen worden aan het primaire proces worden deze kosten eveneens beschouwd als overheadkosten.

Kosten overhead	
Omschrijving	Kosten
Personeelskosten	323
Indirecte personeelskosten	75
Bedrijfsvoeringskosten	123
Advieskosten	13
Kosten liquide middelen	0
Totaal overheadkosten	534

(Bedragen x € 1.000,-)

3.2

Geprognosticeerde balans

Bij de waardering van de balansposten in de jaarrekening en begroting wordt zoals gebruikelijk het toerekeningsbeginsel in acht genomen. Dit beginsel kent drie componenten namelijk het voorzichtigheids-, het realisatie- en het matchingprincipe. Dit betekent dat verliezen worden genomen wanneer ze voorzienbaar zijn, dat winsten worden opgenomen als deze op balansdatum zijn verwezenlijkt en dat kosten en opbrengsten die met elkaar gerelateerd zijn in dezelfde periode worden verantwoord.

Omschrijving	Jaarrekening 2016		Begroting 2017		Begroting 2018	
	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit
Materiële vaste activa	27.372		26.271		21.810	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar	2.179		635		750	
Overlopende activa	107		0		75	
Liquide middelen	201		100		100	
Eigen vermogen		-2.206		-1.610		499
Voorziening		1.475		1.141		977
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van > één jaar		29.236		26.003		20.787
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < één jaar		13		0		5
Totaal overlopende passiva		1.341		1.472		468
Totaal balans	29.858	29.858	27.006	27.006	22.735	22.735

(Bedragen x € 1.000,-)

3.2.1 Toelichting op de geprognosticeerde balans

Activa

In de opstelling van de activa is er vanuit gegaan dat niet eerder dan in 2018 de toegezegde bijdrage van € 3 miljoen aan de fly-over wordt geactiveerd.

Algemene reserve

De Kiltunnel heeft te maken met negatief eigen vermogen in de vorm van een negatieve algemene reserve. Deze reserve zal jaarlijks moeten worden aangevuld om weer positief te worden.

In onderstaande tabel zijn de bedragen opgenomen die tot 2022 vanuit het resultaat moeten worden toegevoegd om dit negatieve eigen vermogen de komende jaren weer aan te vullen.

	Verloop algemene reserve					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beginstand	-3.962	-2.206	-967	491	1.917	6.643
Bestemming resultaat voorgaande jaar	1.756	1.240	1.458	1.426	4.726	5.798
Omvang reserve einde jaar (Bedragen in €)	<u>-2.206</u>	<u>-967</u>	<u>491</u>	<u>1.917</u>	<u>6.643</u>	<u>12.441</u>

Voorziening groot onderhoud

De omvang van het jaarlijkse onderhoudsbudget en de dotatie in de voorziening cyclisch onderhoud zijn gebaseerd op het vastgestelde instandhoudingsplan. Dit plan wordt jaarlijks getoetst aan de actuele ontwikkelingen en zal zo nodig worden bijgesteld.

Jaarlijks wordt een bedrag van € 175.000,- aan de voorziening toegevoegd. Tijdens de geplande renovatie zal waarschijnlijk niets uit de voorziening worden aangewend. In die periode zal opnieuw een instandhoudingsplan met de daarbij behorende onderhoudsvoorziening moeten worden samengesteld en moeten worden bepaald wat de omvang van de jaarlijkse dotatie moet zijn.

In onderstaande tabel wordt het geplande verloop van de onderhoudsvoorziening weergegeven. Hierin zijn toepassingen verwerkt die benodigd zijn voor de voorbereidingen van de renovatie.

	Verloop voorziening					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beginstand	1.475	1.393	977	762	555	693
Dotatie	175	175	175	175	175	175
Onttrekking	-257	-591	-390	-382	-37	-
Omvang einde jaar Bedragen x € 1.000,-	<u>1.393</u>	<u>977</u>	<u>762</u>	<u>555</u>	<u>693</u>	<u>868</u>

3.3 Meerjarenbegroting

Onderstaande tabel geeft de kosten en baten en het resultaat voor de periode 2018 tot en met 2022 weer op basis van het prijspeil 2017. Met uitzondering van de te verwachte loonstijging (gerekend is met 2.5% stijging) in 2017 is voor de jaren 2018 en verder geen prijs- en loonstijgingen doorberekend.

Omschrijving	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten							
Salariskosten eigen personeel	931	912	936	936	936	936	936
Personeel derden	253	238	180	180	180	180	180
Overige personeelskosten	58	73	78	76	78	76	78
Bedrijfsvoering	220	238	248	249	250	250	238
Tolgeldverwerking	36	26	36	37	38	39	39
Controle en advies	73	35	63	48	48	48	48
Vast onderhoud	470	497	497	447	397	297	297
Kapitaallasten	4795	4.895	5.046	5.168	2.043	1.083	1.935
Totaal lasten	6.836	6.914	7.085	7.143	3.970	2.910	3.752
Baten							
Tolopbrengsten	-7463	-7.238	-7.500	-7.538	-7.575	-7.613	-7.651
Overige tolvergoedingen	-191	-58	-192	-193	-194	-195	-196
Bijdrage garanten	-775	-775	-775	-775	-775	-775	-775
Rentebaten	0	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten	-162	-83	-83	-84	-84	-85	-85
Totaal aan baten	-8.591	-8.154	-8.550	-8.589	-8.629	-8.668	-8.707
Totaal lasten	6.836	6.914	7.085	7.143	3.970	2.910	3.752
Totaal baten	-8.591	-8.154	-8.550	-8.589	-8.629	-8.668	-8.707
Resultaat <small>(Bedragen x € 1.000,-)</small>	-1.755	-1.240	-1.465	-1.447	-4.659	-5.758	-4.956

3.3.1 Toelichting op de meerjarenbegroting

Bij het vaststellen van de meerjarenbegroting wordt in beginsel uitgegaan van het extrapoleren van het bestaande beleid, waarbij voor de kosten de nullijn wordt gevolgd. De loonkosten worden berekend op basis van de CAO wijzigingen voor zover deze bekend zijn. Omdat de rente- en afschrijvingslasten per jaar fluctueren, zijn deze kosten per jaar afzonderlijk uitgerekend en overeenkomstig opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor het berekenen van de rente is aangenomen dat 0% voor de korte rente en 1,0% voor de lange rente zal moeten worden betaald.

4. Bijlage

4.1 Staat van leningen

Jaar	Naam	Hoofdsom	Looptijd	Rente	Omvang 01-01-2018	Aflossing	Rente- betaling	Totaal rente + aflossing	Omvang 31-12-2018
2002	BNG	8.500.000	20	4,900	2.936.097	532.422	143.869	676.291	2.403.675
2006	BNG	3.500.000	15	4,100	1.166.667	233.333	47.833	281.167	933.333
2010	BNG	5.000.000	10	2,840	1.500.000	500.000	42.600	542.600	1.000.000
2011	BNG	7.000.000	10	3,655	2.800.000	700.000	102.340	802.340	2.100.000
2011	BNG	3.000.000	10	2,830	1.200.000	300.000	33.960	333.960	900.000
2012	BNG	4.000.000	10	2,310	2.000.000	400.000	46.200	446.200	1.600.000
2013	BNG	3.000.000	10	1,900	1.800.000	300.000	34.200	334.200	1.500.000
2013	BNG	7.000.000	10	2,200	4.200.000	700.000	92.400	792.400	3.500.000
2014	BNG	2.500.000	10	1,390	1.750.000	250.000	24.325	274.325	1.500.000
2015	BNG	2.500.000	10	1,695	2.000.000	250.000	33.900	283.900	1.750.000
2016	NWB	2.000.000	10	0,256	1.800.000	200.000	4.608	204.608	1.600.000
2018	Nw. Vigns. Lq.plann.	1.000.000	10	1					1.000.000
Totalen		49.000.000			23.152.763	4.365.755	606.235	4.971.990	19.787.008

(Bedragen in €)

5. Vaststelling

Het Dagelijks Bestuur	
Aldus behandeld in de vergadering van Dagelijks Bestuur van 31 maart 2017	
De secretaris	De voorzitter
<hr/>	<hr/>
De heer Ir. M.M.K. Zuurmond	F. Vermeulen

Het Algemeen Bestuur	
Aldus behandeld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 9 juni 2017	
De secretaris	De voorzitter
<hr/>	<hr/>
De heer Ir. M.M.K. Zuurmond	F. Vermeulen